

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

ВУЧЭБНАЯ ПРАГРАМА

ДЛЯ АГУЛЬНААДУКАЦЫЙНЫХ УСТАНОЎ
З БЕЛАРУСКАЙ МОВАЙ НАВУЧАННЯ

ЗАМЕЖНЫЯ МОВЫ

англійская, нямецкая,
французская, іспанская

III–XI класы

МІНСК
НАЦЫЯНАЛЬНЫ ІНСТЫТУТ АДУКАЦЫІ
2009

УДК 373.121.414:373.3/5:811'243

ББК 74.268.1

В90

ISBN 978-985-465-552-9

© Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь, 2009

© НМУ «Нацыянальны інстытут
адукацыі», 2009

ВУЧЭБНАЯ ПРАГРАМА

ЗАМЕЖНЫЯ МОВЫ

англійская, нямецкая, французская, іспанская

III—XI класы

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Праграма па замежных мовах распрацавана на аснове Канцэпцыі навучання замежным мовам у сістэме бесперапыннай адукацыі Рэспублікі Беларусь, Канцэпцыі адукацыі, Канцэпцыі вучэбнага прадмета «Замежная мова» з улікам патрабаванняў дзяржаўных адукацыйных стандартаў агульнай сярэдняй адукацыі (III—XI класы), а таксама рэкамендацый еўрапейскай моўнай адукацыйнай палітыкі.

Мэты і змест навучання замежным мовам арыентаваны на сумеснае вывучэнне моў і культур. Замежная мова выступае як сродак фарміравання і выхавання маральна адказнай асобы, як сродак зносін, пазнання, асэнсавання і інтэрпрэтацыі фактаў іншай культуры, усведамлення сваёй уласнай культуры і азнаямлення з ёй прадстаўнікоў замежных згуртаванняў.

Мэты навучання замежнай мове

Генеральная мэта навучання замежным мовам у агульнаадукацыйных установах заключаецца ў фарміраванні полікультурнай мнагамоўнай асобы, здольнай да міжкультурных зносін, што прадуладжвае комплексную рэалізацыю наступных мэт:

- *адукацыйная* — далучэнне да сусветнай культурнай спадчыны праз авалоданне сістэмай ведаў аб замежнай мове, культуры вывучаемай мовы ў дыялогу з роднай, што фарміруе сістэму каштоўнасцей, узбагачае карціну свету, пашырае агульны і філалагічны круг

гляд вучняў, садзейнічае развіццю нацыянальнай самасвядомасці і дасягненню ўзаемаразумення з прадстаўнікамі іншых культур;

- *развіваючая* — узаемазвязанае камунікатыўнае, сацыякультурнае і кагнітыўнае развіццё вучняў, іх маўленча-мысліцельных здольнасцей, эмацыянальнай, валявой, дзейнаснай і матывацыйнай сфер асобы; развіццё памяці, увагі, уяўлення; фарміраванне патрэбнасці ў самастойнай пазнавальнай дзейнасці і рэфлексіі;

- *выхаваючая* — выхаванне гуманістычнага светапогляду, павагі да прадстаўнікоў іншых культур, патрыятызму; фарміраванне сістэмы каштоўнасных арыентацый, маральных і эстэтычных поглядаў; выхаванне культуры зносін, пачуццяў, паводзін, патрэбнасці ў самавыхаванні;

- *практычная* — авалоданне іншамоўным маўленнем у адзінстве ўсіх яго функцый (этыкетнай, пазнавальнай, рэгулятыўнай, каштоўнасна-арыентаванай) і форм (вуснай і пісьмовай), якое ажыццяўляецца праз маўленчую дзейнасць у вучэбных і рэальных сітуацыях у рамках сфер і сітуацый зносін, прадугледжаных праграмай.

Для дасягнення генеральнай мэты навучання замежным мовам вучням неабходна авалодаць іншамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыяй у адзінстве яе састаўляючых (маўленчай, моўнай, сацыякультурнай, кампенсаторнай, вучэбна-пазнавальнай).

Камунікатыўная кампетэнцыя — валоданне сукупнасцю маўленчых, моўных, сацыякультурных норм вывучаемай мовы, а таксама кампенсаторнымі і вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі, якія дазваляюць выпускніку школы ажыццяўляць міжкультурную камунікацыю і вырашаць камунікатыўныя, адукацыйныя, пазнавальныя і іншыя задачы.

Маўленчая кампетэнцыя — сукупнасць навыкаў і ўменняў маўленчай дзейнасці (гаварэнне, успрыманне і разуменне маўлення на слых, чытанне і пісьмо), веданне норм маўленчых паводзін; набывшце на гэтай аснове вопыту іх ужывання для пабудовы лагічнага і звязнага па форме і змесце ўласнага выказвання; а таксама для разумення і інтэрпрэтацыі выказвання іншых людзей.

Моўная кампетэнцыя — сукупнасць ведаў аб правілах функцыянавання моўных (фанетычных, арфаграфічных, лексічных і граматычных) сродкаў у маўленчай дзейнасці і навыкаў іх выкарыстання ў камунікатыўных мэтах.

Сацыякультурная кампетэнцыя — сукупнасць ведаў аб нацыянальна-культурнай спецыфіцы краін вывучаемай мовы, уменняў будаваць свае маўленчыя і немаўленчыя паводзіны ў адпаведнасці з гэтай спецыфікай, уменняў прадстаўляць на гэтай аснове сваю краіну і яе культуру ва ўмовах іншамоўных міжкультурных зносін.

Кампенсаторная кампетэнцыя — сукупнасць уменняў выкарыстоўваць дадатковыя вербальныя сродкі і невербальныя спосабы рашэння камунікатыўных задач ва ўмовах дэфіцыту наяўных моўных сродкаў.

Вучэбна-пазнавальная кампетэнцыя — сукупнасць агульных і спецыяльных вучэбных уменняў, неабходных для ажыццяўлення самастойнай дзейнасці па авалоданні замежнай мовай, вопыт іх выкарыстання.

Дасягненню мэт навучання павінны садзейнічаць усе формы вучэбна-выхаваўчага працэсу, у тым ліку факультатыўныя заняткі.

Агульныя патрабаванні да зместу навучання

Змест навучання замежным мовам рэалізуецца праз метадычную арганізацыю лінгвістычнага і экстралінгвістычнага матэрыялу з улікам псіхалагічных і псіхалінгвістычных асаблівасцей працэсу авалодання замежнай мовай у параўнанні з роднай. Пры гэтым забяспечваецца: бесперапыннае канцэнтрычнае накіраванне ведаў; пастаяннае фарміраванне ўменняў і навыкаў; паслядоўнае фарміраванне гатоўнасці карыстацца вывучаемымі мовамі ў рамках асноўных кампетэнцый; пераемнасць этапаў працэсу авалодання мовай у іх адзінстве і ўзаемадзеянні; пастаянная апора на моўны, маўленчы і асабісты суб'ектыўны вопыт школьнікаў; улік умоў рэальнай і патэнцыяльнай дзейнасці вучняў.

Змест навучання прадстаўлены ў вучэбнай праграме праз сукупнасць моўных ведаў і навыкаў, сацыякультурных ведаў і ўменняў, маўленчых, вучэбна-пазнавальных і кампенсаторных уменняў, якія фарміруюцца і развіваюцца на аснове прадметна-тэматычнага зместу зносін і вызначаюцца дадзенай праграмай.

Сферы зносін і іх прадметна-тэматычны змест

Сацыяльна-бытавая сфера. Сям'я. Знешнасць. Характар. Міжасобасныя адносіны. Сябры. Харчаванне. Нацыянальная кухня. Зда-

роўе. Здаровы лад жыцця. Распарадак дня. Дапамога па доме. Пакупкі. Грошы. Адзенне. Свет моды. Дом. Кватэра. Віды жылля. Горад і вёска. Жывёлы.

Вучэбна-працоўная сфера. Школьныя прылады. Школа. Вучоба. Расклад урокаў. Урок замежнай мовы. Школьныя традыцыі. Адукацыя. Выбар прафесіі.

Сацыяльна-культурная сфера. Святы. Вольны час. Канікулы. Выхадны дзень. Кнігі. Любімыя заняткі. Літаратура. Кіно. Кінафільмы. Тэлеперадачы. Музыка. Мастацтва. Сучасныя сродкі камунікацыі. Сродкі масавай інфармацыі. Спорт. Падарожжы. Маладзёжныя арганізацыі. Міжнароднае супрацоўніцтва. Нацыянальны характар.

Сацыяльна-пазнавальная сфера. Краіны і кантыненты. Падарожжа па розных краінах. Турызм. Рэспубліка Беларусь і краіны вывучаемай мовы. Прырода. Пору года. Надвор'е і клімат. Экалогія. Звычаі і традыцыі. Навука і тэхніка. Знакамітыя людзі Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы. Сацыяльна-культурны партрэт Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы.

Маўленчыя ўменні

Успрыманне і разуменне маўлення на слых — уменні разумець іншамоўнае маўленне ў працэсе непасрэдных зносін з суб'едзікам, уменні разумець разнажанравыя аўдыё- і відэатэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест.

Гаварэнне — уменні ажыццяўляць дыялагічныя, маналагічныя і полілагічныя зносіны ў адпаведнасці з мэтамі, задачамі і ўмовамі камунікацыі, з захаваннем норм маўленчага і немаўленчага этыкету.

Чытанне — уменні чытаць і разумець разнажанравыя тэксты, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання і далейшага выкарыстання інфармацыі.

Пісьмовае маўленне — уменні прадуцыраваць розныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краінах вывучаемай мовы, з улікам камунікатыўных задач і адрасата.

Моўныя веды і навукі

Веды аб сістэме вывучаемай мовы, правілах функцыянавання моўных сродкаў (фанетычных, лексічных, граматычных) у маўленні і навукі іх выкарыстання ў камунікатыўных мэтах.

Сацыякультурныя веды і ўменні

Веды сацыякультурнага кантэксту сваёй краіны і краін вывучаемай мовы, уменні будаваць свае маўленчыя і немаўленчыя паводзіны ў адпаведнасці з іх спецыфікай, уменне прадстаўляць сваю краіну і яе культуру ва ўмовах іншамоўных міжкультурных зносін.

Кампенсаторныя ўменні

Уменні выкарыстоўваць розныя вербальныя і невербальныя сродкі для кампенсацыі прабелаў у камунікацыі ва ўмовах дэфіцыту моўных сродкаў, недахопу маўленчага і сацыяльнага вопыту.

Вучэбна-пазнавальныя ўменні

Агульныя і спецыяльныя вучэбныя ўменні, неабходныя для ажыццяўлення самастойнай пазнавальнай дзейнасці па авалоданні іншамоўным маўленнем і культурай краін вывучаемай мовы.

* * *

Змест навучання прадстаўлены ў вучэбнай праграме праз прадметна-тэматычны змест зносін, патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці, моўны матэрыял (фанетыка, лексіка, граматыка) для кожнага класа.

У прадметна-тэматычным змесце абазначаны асноўныя камунікатыўныя задачы. Курсівам адзначаны дадатковыя камунікатыўныя задачы для гімназій.

Патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці: працягласць гучання тэксту, колькасць рэплік на кожнага суб'яседніка ў дыялагічным маўленні, аб'ём выказвання ў маналагічным маўленні, аб'ём тэксту для чытання, аб'ём тэксту для пісьмовага маўлення — задаюць асноўныя параметры для ўсіх відаў маўленчай дзейнасці. Пачынаючы з V класа, лічбавае абазначэнне дадзеных параметраў, а таксама прадуктыўны і рэцэптыўны лексічны мінімум неабходна разумець так: першая лічба абазначае патрабаванні для сярэдніх агульнаадукацыйных школ, другая — для гімназій. Напрыклад, працягласць гучання тэксту: 1—1,5 мін; прадуктыўны мінімум: 180—230 лексічных адзінак; рэцэптыўны мінімум: 100—150 лексіч-

ных адзінак; агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 520—570 лексічных адзінак; агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 200—250 лексічных адзінак.

Граматычны матэрыял, які падлягае вывучэнню, аднолькавы для сярэдніх агульнаадукацыйных школ і гімназій. Патрабаванні да валодання граматычным матэрыялам адрозніваюцца аб'ёмам яго прадуктыўнага засваення. Граматычныя з'явы для рэцэптыўнага засваення, адзначаныя зорчак (*), у гімназіях павінны быць засвоены на прадуктыўным узроўні.

III КЛАС

70 гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Мая сям'я	<ul style="list-style-type: none"> • Даць інфармацыю аб сабе (імя, узрост, месца жыхарства) • Расказаць і распытаць аб бліжэйшых сваяках • Знаёміцца, вітацца, развітацца • Выказаць удзячнасць
	Знешнасць	<ul style="list-style-type: none"> • Апісаць сваю знешнасць (асноўныя часткі цела, колер валасоў, вачэй) • Апісаць членаў сям'і
	Прадукты харчавання	<ul style="list-style-type: none"> • Назваць прадукты харчавання • Расказаць аб сваіх густах і распытаць аб густах суб'ядніка • Прапанаваць пачастунак
	Мой пакой / класны пакой	<ul style="list-style-type: none"> • Запытаць і даць інфармацыю аб асноўных прадметах мэблі ў пакоі/класе

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
	Жывёлы	<ul style="list-style-type: none"> • Назваць і апісаць жывёл (колер, велічыня, харчаванне) • Расказаць, што жывёла ўмее рабіць
Вучэбна-працоўная	Школьныя прылады	<ul style="list-style-type: none"> • Паведаміць аб наяўнасці/адсутнасці школьных прылад, іх месцазнаходжанні • Назваць асноўныя віды дзейнасці на ўроку • Ветліва папрасіць/прапанаваць ручку/аловак • Папрасіць прабачэння за спазненне • Папрасіць дазволу ўвайсці/выйсці
Сацыяльна-пазнавальная	Поры года	<ul style="list-style-type: none"> • Назваць поры года і апісаць іх • Расказаць пра любімую пару года

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых указанні настаўніка, якія звязаны з вядзеннем урока, іншамоўныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару, пабудаваныя на вывучаным моўным матэрыяле, у прад'яўленні настаўніка і ў гуказапісе, у тэмпе, набліжаным да натуральнага, з візуальнай апорай.

Віды тэкстаў: казка, расказ, рыфмоўка, верш і дзіцячая песня.
Працягласць гучання тэксту: 0,5 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець запытваць і паведамляць інфармацыю асабістага характару з захаваннем элементарных норм маўленняга этыкету.

Віды дыялога: этыкетны дыялог, дыялог-распытванне.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 3.

Маналагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ паведамляць інфармацыю ў межах вывучанага моўнага матэрыялу;

✦ апісваць прадметы.

Віды маналагічнага выказвання: паведамленне, апісанне.

Аб'ём выказвання: не менш за 4 фразы.

Чытанне

Вучні п а в і н н ы:

✦ ведаць літары алфавіта і іх асноўныя гука-літарныя адпаведнасці;

✦ умець чытаць услых і сам сабе кароткія тэксты дыялагічнага і маналагічнага характару, якія пабудаваны на вывучаным моўным матэрыяле.

Віды тэкстаў: казка, расказ, рыфмоўка, верш.

Аб'ём тэксту: прыкладна 750 друкаваных знакаў з прабеламі.

Пісьмо

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ пісаць усе літары алфавіта;

✦ пісаць словы і сказы з апорай на ўзор;

✦ правільна пісаць сваё імя, дату.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Гукі англійскай мовы, працягласць і кароткасць галосных гукаў. Адсутнасць аглушэння звонкіх зычных. Рэдукцыя гукаў у ненаціскных складах. Інтанацыя формул маўленчага этыкету.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 170 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 50 лексічных адзінак;

Словаўтварэнне: суфікс лічэбнікаў *-teen*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: утварэнне множнага ліку назоўнікаў з дапамогай *-s, -es*.

Артыкль: формы неазначальнага артыкля *a/an*, азначальны артыкль.

Прыметнік: месца прыметніка ў сказе.

Лічэбнік: 1—20.

Займеннік: асабовыя, прыналежныя займеннікі.

Дзеяслоў: сцвярдзальная і адмоўная формы дзеясловаў *to be, to have* у *Present Simple*. Загадны лад.

Мадальныя дзеясловы: *can* для выражэння дазволу, магчымасці, здольнасці выконваць дзеянні.

Прыназоўнік: прыназоўнікі месца *in, on, under*.

Злучнік: злучнік *and*.

С і н т а к с і с

Простыя апавядальныя і пыталныя сказы з дзеясловамі *to be, to have* у *Present Simple*. Сказы з аднароднымі членамі. Безасабовыя сказы з фармальным дзейнікам *it* (*It's warm. It's spring*).

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Гуки нямецкай мовы, іх адпаведнасць літарам; працягласць і кароткасць галосных, палаталізацыя і прыдыханне. Цвёрды прыступ. Націск у словах. Фразавы націск. Інтанацыя простага апавядальнага сказа. Інтанацыя пыталнага сказа з пыталным словам і без пыталнага слова.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 170 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 50 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-chen, -lein*, лічэбнікаў *-zig*; словаскладанне: назоўнік + назоўнік; лічэбнік + лічэбнік.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: біялагічны род назоўнікаў. Адзіночны і множны лік назоўнікаў.

Артыкль: азначальны і незначальны артыкль: скланенне артыкля; незначальны артыкль перад назоўнікам у простым сказе з дзеясловам-звязкай *sein*; адсутнасць артыкля перад назоўнікам, які мае іншыя суправаджальныя словы (лічэбнікі, прыналежныя займеннікі), перад прозвішчамі і імёнамі; артыкль перад назвамі пор года, месяцаў.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі ад 1 да 20; да 100 (лічэнне дзесяткамі).

Займеннік: асабовыя займеннікі ў назоўным склоне. Прыналежныя займеннікі ў назоўным склоне. Безасабовыя займеннік *es* у моўных узорах тыпу: *Es ist kalt. Es regnet.*

Дзеяслоў: знамянальныя дзеясловы, дзеяслоў *sein* у цяперашнім часе (*Präsens Aktiv*).

Мадальныя дзеясловы: *können* для выражэння здольнасці, умення, магчымасці; *wollen* для выражэння намеру, волі, гадоўнасці.

Сінтаксіс

Просты сказ. Прамы і адваротны парадак слоў. Парадак слоў у сказе з выказнікам, які выражаны дзеясловам *sein* і назоўнікам у назоўным склоне або прыметнікам у кароткай форме. Парадак слоў з састаўным дзеяслоўным выказнікам, выражаным мадальным дзеясловам і інфінітывам.

Пытальныя сказы з пытальным словам і без пытальнага слова. Адмаўленне *nicht* перад прыметнікамі, нязменнай часткай састаўнога дзеяслоўнага выказніка. Злучнік *und* для аб'яднання аднародных членаў сказа. Безасабовыя сказы.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Гукі французскай мовы: адрозненне на слых і дакладнае вымаўленне ўсіх гукаў. Націск у асобным слове і рытмічнай групе. Асноўныя выпадкі счাপлення і звязвання. Інтанацыя апавядальнага (сцвярджальнага і адмоўнага), пытальнага (с пытальнымі словамі і пытальным зваротам *est-ce que*) і пабуджальнага сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 170 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 50 лексічных адзінак.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: назоўнікі мужчынскага і жаночага роду, адзіночны і множны лік.

Артыкль: формы артыкля (азначальны і неазначальны).

Прыметнік: якасныя прыметнікі мужчынскага і жаночага роду, адзіночны і множны лік; прыналежныя прыметнікі *mon/ma, mes, ton/ta, tes, son/sa, ses*.

Займеннік: асабовыя займеннікі адзіночнага і множнага ліку; пытальныя займеннікі *qui, que, qu'est-ce que, qu'est-ce qui*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі да 20.

Дзеяслоў: *le présent*: маўленчыя структуры з найбольш частотнымі дзеясловамі; загадны лад.

Прыназоўнік: *à, de, avec, sur, sous, dans*.

С і н т а к с і с

Парадак слоў у апавядальным і пабуджальным сказах. Канструкцыі *c'est ... / ce sont ...*. Безасабовыя звароты *il y a, il fait*. Парадак слоў у пытальным сказе, які пабудаваны з дапамогай інтанацыі, пытальнага звароту *est-ce que*.

ІСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Гукі іспанскай мовы. Пастаноўка націску ў слове. Адсутнасць змякчэння цвёрдых зычных перад *e, i*. Авалоданне інтанацыяй апавядальных (сцвярджальных і адмоўных), пытальных сказаў з пытальным словам і без пытальнага слова.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 170 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 50 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфікс назоўнікаў *-ito(a)*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Артыкль: неазначальны артыкль мужчынскага і жаночага роду, адсутнасць артыкля, зліццё артыкля з прыназоўнікам (*del*).

Назоўнік: род і лік назоўнікаў.

Прыметнік: звычайная ступень, род і лік прыметнікаў, дапасаванне прыметнікаў да назоўнікаў.

Займеннік: асабовыя займеннікі ў ролі дзейніка.

Прыналежныя займеннікі (кароткая форма).

Пытальныя займеннікі *¿qué?, ¿quién?, ¿quiénes?, ¿cuánto(s)?, ¿cuánta(s)?*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі 1—50.

Дзеяслоў: спражэнне правільных і няправільных дзеясловаў (*estar, ser, ir, tener, saber*) у *Presente de Indicativo*. Дзеяслоўныя канструкцыі *saber + Inf., poder + Inf., querer + Inf.* Дзеяслоў *gustar (me gusta, te gusta...)*.

Безасабовая канструкцыя *hay* + назоўнік.

Прыназоўнік: прыназоўнікі і прыназоўныя звароты месца *en, entre, sobre, bajo / debajo de, delante de, detrás de, cerca de, lejos de*; прыназоўнікі *de, con, sin, para, en*.

Прыслоўе: *mucho, poco, muy, bien, mal*; прыслоўе ў пытальных сказах: *¿dónde?, ¿cómo?*.

С і н т а к с і с

Злучнік у. Безасабовыя сказы тыпу *nieva, llueva, hace frío (calor), hace mal (buen) tiempo*.

* * *

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **сацыякультурнымі ведамі і ўменнямі**:

✦ ведаць на памяць асобныя рыфмаваныя творы дзіцячага фальклору краіны вывучаемай мовы, даступныя па змесце і форме;

✦ умець удзельнічаць у элементарным этыкетным дыялогу (знаёмства, вітанне, развітанне, падзяка, прабачэнне);

✦ умець каротка расказаць пра сябе, сваіх бліжэйшых сваякоў і распытаць аб гэтым зарубежнага равесніка;

✦ умець напісаць сваё імя і прозвішча на вывучаемай мове.

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **кампенсаторнымі ўменнямі** ва ўсіх відах маўленчай дзейнасці:

успрыманне і разуменне маўлення на слых

✦ прагназіраваць змест аўдыётэксту па загалюўку;

✦ абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, здымкі);

чытанне

✦ прагназіраваць змест тэксту па загалюўку;

✦ абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, здымкі);

заварэнне

✦ удакладняць змест выказвання з дапамогай мімікі і жэстаў;

пісьмо і пісьмовае маўленне

✦ выкарыстоўваць узор (літары, словы, сказы) у якасці апоры.

Вучні павінны валодаць **вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі:**

✦ дзейнічаць па аналогіі (узоры) пры вырашэнні вучэбна-камунікатыўных задач.

Вучні павінны выкарыстоўваць набыты **моўны, маўленчы і сацыякультурны вопыт** для:

✦ псіхалагічнай адаптацыі да новай мовы і культуры;

✦ выкарыстання вивучаемай мовы ў якасці сродку зносін.

IV КЛАС

70 гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Сям'я і сябры	<ul style="list-style-type: none">• Расказаць і распытаць аб сваяцкіх адносінах у сям'і• Выказаць адносіны да членаў сям'і• Расказаць і распытаць аб прафесіях, інтарэсах і любімых занятках членаў сям'і / сябра• Апісаць члена сям'і / сябра (знешнасць, якасці)
	Дом і кватэра	<ul style="list-style-type: none">• Апісаць кватэру, дом (назва і колькасць пакояў)
	Распарадак дня	<ul style="list-style-type: none">• Расказаць і распытаць аб распарадку дня• Спытаць і назваць час

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
	Адзенне	<ul style="list-style-type: none"> ● Апісаць прадметы адзення ● Расказаць аб адзенні, якое носяць у розныя поры года ● Запытаць і назваць кошт прадметаў адзення
Вучэбна-працоўная	Расклад урокаў	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб школьным раскладзе ● Расказаць аб сваіх уроках у школе ● Выказаць адносіны да школьных прадметаў
Сацыяльна-культурная	Святы	<ul style="list-style-type: none"> ● Спытаць дату нараджэння і назваць дату нараджэння ● Павіншаваць са святам / днём нараджэння / Новым годам ● Падарыць / ветліва прыняць падарунак ● Расказаць і распытаць аб святкаванні дня нараджэння
	Выхадны дзень	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб занятках у выхадны дзень ● Прапанаваць правесці вольны час разам

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых указанні настаўніка, якія звязаны з вядзеннем урока, іншамоўныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару, якія пабудаваны на вывучаным моўным матэрыяле, у прад'яўленні настаўніка і ў гуказапісе, у тэмпе, набліжаным да натуральнага, з візуальнай апорай.

Віды тэкстаў: казка, расказ, рыфмоўка, верш, дзіцячая песня.
Працягласць гучання тэксту: 1 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець запытваць і паведамляць інфармацыю асабістага характару.

Віды дыялога: этыкетны дыялог, дыялог-распытванне, дыялог — пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'яседніка: 4.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

† паведамляць інфармацыю ў межах раней вывучанага моўнага матэрыялу;

† апісваць людзей і прадметы;

† расказаць аб паслядоўнасці дзеянняў і падзей.

Віды маналагічнага выказвання: паведамленне, апісанне, расказванне.

Аб'ём выказвання: не менш за 5 фраз.

Чытанне

Вучні павінны чытаць услях і сам сабе з поўным разуменнем, з правільным дзяленнем на сэнсавыя групы тэксты, якія пабудаваны на вывучаным матэрыяле.

Віды тэкстаў: казка, расказ, дыялог, рыфмоўка.

Аб'ём тэксту: прыкладна 900 друкаваных знакаў з прабеламі.

Пісьмо і пісьмовае маўленне

Вучні павінны аваладаць арфаграфіяй слоў, якія ўваходзяць у лексічны мінімум для дадзенага класа, і ўмець:

† правільна пісаць свой адрас;

† падпісваць віншавальную паштоўку;

† пісаць тэкст з апорай на ўзор.

Аб'ём тэксту: не менш за 20 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Сістэма транскрыпцыйных знакаў. Націск у словах. Рытм англійскай мовы. Інтанацыя сцвярджалых, адмоўных і пыталых сказаў. Інтанацыя формул маўленчага этыкету.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 170 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 50 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 340 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 100 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы лічэбнікаў *-th, -ty*; назоўнікаў *-er, -or*.

Паказальнікі часу: *every day, in the morning, in the afternoon, in the evening*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: прыналежны склон назоўнікаў у адзіночным і множным ліку.

Артыкль: неазначальны артыкль перад назоўнікамі ў функцыі дапаўнення, перад назоўнікамі пасля дзеяслова *to be*. Азначальны артыкль перад парадкавымі лічэбнікамі. Адсутнасць артыкля перад назвамі школьных прадметаў. Адсутнасць артыкля перад прыметнікамі, ва ўстойлівых словазлучэннях (*to go to bed, to have dinner*).

Прыметнік: утварэнне вышэйшай і найвышэйшай ступеней параўнання з дапамогай суфіксаў *-er, -est* і прыслоўяў *more, the most*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі 21—100, парадкавыя лічэбнікі.

Займеннік: указальныя займеннікі.

Дзеяслоў: сцвярдзальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у *Present Simple, Present Continuous*.

Мадальныя дзеясловы: *can* для выказвання просьбы, *may* для выказвання дазволу.

Прыслоўе: *usually, tomorrow, tonight, then, upstairs, downstairs*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі *with, for (breakfast)*, прыназоўнікі часу *at (one o'clock), on (the first of January)*, прыназоўнік месца *near*.

Злучнік: *but*.

С і н т а к с і с

Сцвярдзальная, адмоўная і пытальная сказы са зваротамі *there is / there are, to be going to*.

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Аглушэнне зычных у канцы склада, слова. Націск у складаных словах. Адсутнасць націску ў службовых словах. Інтанацыя простых развітых сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 170 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 50 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 340 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 100 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў, якія абазначаюць назвы прафесій, *-er, -in*, прыметнікаў *-ig, -lich*, лічэбнікаў *-t, -st*; словаскладанне: назоўнік + назоўнік; назоўнік + прыметнік; лічэбнік + лічэбнік.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: назоўнікі жаночага, ніякага і мужчынскага роду ў давальным і вінавальным склонах. Множны лік назоўнікаў.

Артыкль: неазначальны артыкль перад назоўнікам пры першым згаданні прадмета або асобы; перад назоўнікам пасля дзеясловаў *haben, brauchen*. Азначальны артыкль перад назоўнікам, які раней узгадваўся ў кантэксте; перад якім стаіць парадкавы лічэбнік. Адсутнасць артыкля перад назоўнікам, які абазначае назву прафесіі; пры абазначэнні прафесіі і роду заняткаў з дзеясловамі *sein* і *werden*; перад назоўнікамі ў множным ліку пасля дзеяслова *sein*; перад назоўнікам у множным ліку, калі ён у адзіночным ліку ўжываецца з неазначальным артыклем.

Займеннік: асабовыя і прыналежныя займеннікі, якія патрабуюць давальнага і вінавальнага склонаў.

Адмаўленне *kein/keine* перад назоўнікамі.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі 21—100. Парадкавыя лічэбнікі.

Прыназоўнік: прыназоўнікі месца *in, an, auf*, якія патрабуюць давальнага і вінавальнага склонаў; прыназоўнікі часу *in, an*, якія патрабуюць давальнага склону.

Дзеяслоў: *haben* у цяперашнім часе (*Präsens Aktiv*).

Мадальныя дзеясловы: *müssen* у цяперашнім часе (*Präsens Aktiv*) для выражэння неабходнасці, якая выклікана знешнімі прычынамі або ўнутраным пабуджэннем; *mögen* у цяперашнім часе (*Präsens Aktiv*) для выражэння жадання.

С і н т а к с і с

Ужыванне *doch* у сцвярдзальным сказе.

Парадак слоў у сказах з акалічнасцямі месца і часу; у сказах з мадальным дзеясловам (рамачная канструкцыя).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Артыкль: ужыванне артыкля перад назвай літары.

Займеннік: неазначальна-асабовы займеннік *тап*.

Дзеяслоў: дзеясловы з аддзяляемай прыстаўкай.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Адрозненне на слых і дакладнае вымаўленне ўсіх гукаў французскай мовы. Счапленне і звязванне. Інтанацыйная мадэль апавядальнага (сцвярджальнага і адмоўнага), пабуджальнага і пытальнага сказаў. Інтанацыя маўленчага этыкету.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 170 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 50 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 340 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 100 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-e, -ier, -ière, -et, -ette, -ne*, прыметнікаў *-e, -ne, -eur, -euse, -ette*, лічэбнікаў *-ière, -ième*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: адзіночны і множны лік назоўнікаў; назоўнікі мужчынскага і жаночага роду, якія абазначаюць назву прафесіі.

Артыкль: азначальны і неазначальны артыклі: *le, l', la, les / un, une, des*; злітны артыкль: *au, aux, du, des*; ужыванне неазначальнага артыкля перад парадкавымі лічэбнікамі.

Прыметнік: якасныя прыметнікі мужчынскага і жаночага роду ў звычайнай ступені параўнання; прыналежныя прыметнікі *notre, nos, votre, vos, leur, leurs*; указальныя прыметнікі *ce, cet, cette, ces*; пытальны прыметнік *quel (quelle)*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі да 100, парадкавыя лічэбнікі да 20.

Дзеяслоў: маўленчыя структуры са зваротнымі дзеясловамі *se réveiller, se lever, se laver, se coucher, se reposer* у *présent*; прошлы складаны час *le passé composé* з дзеясловам *avoir*.

Прыслоўе: *aujourd'hui, maintenant, hier*.

Прыназоўнік: *entre, devant, derrière, à droite, à gauche, au milieu de, en face de, près de*.

С і н т а к с і с

Агульнае пытанне да апавядальнага сказа. Безасабовыя сказы. Безасабовы зварот *il est*.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Прошлы незакончаны час: *l'imparfait*.

ІСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя сказаў з аднароднымі членамі, складаназлучаных сказаў са злучнікамі *pero*. Інтанацыя альтэрнатыўнага пытання.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 170 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 50 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 340 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 100 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы *-ero(a)*, *-dor(a)*, *-tor(a)*, *-ista*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Артыкль: зліццё артыкля з прыназоўнікамі (*al*), адсутнасць артыкля перад назоўнікамі, якія абазначаюць назву прафесіі.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі ад 50 да 100 і парадкавыя лічэбнікі да 12.

Дзеяслоў: пранамінальныя (займеннікавыя) дзеясловы, сістэма спражэння правільных і няправільных дзеясловаў у *Presente de Indicativo. Futuro Inmediato*.

Канструкцыі неабходнасці: *tener que + Inf.*, *deber + Inf.*, *hay que + Inf.*

Канструкцыя *antes de + Inf.*, *después de + Inf.*

Займеннік: указальныя займеннікі-прыметнікі: *este/esta*, *ese/esa*, *aquel/aquella*, *estos(as)*, *esos(as)*, *aquellos(as)*.

Прыметнік: дапасаванне прыметнікаў да назоўнікаў. Ступені параўнання прыметнікаў (*Grado comparativo, grado superlativo*).

Прыслоўе: прыслоўі *también*, *tampoco*, *cerca*, *lejos*, *rápido*. Ступені параўнання прыслоўяў. Прыслоўі месца ў пыталым сказе: *¿adónde?*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі часу *a*, *en* і напрамку *a*.

Прыназоўнік *a* з назоўнікамі ў ролі дапаўнення (для перадачы адносін, якія адпавядаюць вінавальнаму і давальнаму склону) і з дзеясловамі для абазначэння напрамку руху.

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы са злучнікамі *pero*.

* * *

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **сацыякультурнымі ведамі і ўменнямі**:

- † ведаць назвы асноўных краін вывучаемай мовы;
- † умець коратка расказаць зарубежнаму равесніку аб святкаванні дня нараджэння (Новага года) і распытаць яго аб гэтым;
- † умець падпісаць віншавальную паштоўку (з днём нараджэння, з Новым годам), правільна напісаць адрас.

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **кампенсаторнымі ўменнямі** ва ўсіх відах маўленчай дзейнасці:

успрыманне і разуменне маўлення на слых

- † прагназіраваць змест аўдыётэксту па загалоўку;
- † абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, здымкі);

чытанне

- † прагназіраваць змест тэксту па загалоўку;
- † абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, здымкі);

гаварэнне

- † удакладняць змест выказвання з дапамогай мімікі і жэстаў;

пісьмо і пісьмовае маўленне

- † выкарыстоўваць тэкст-узор у якасці апоры.

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі**:

- † дзейнічаць па аналогіі (ўзоры) пры расшэнні вучэбна-камунікатыўных задач.

Вучні п а в і н н ы в ы к а р ы с т о ў в а ц ь **набыты моўны, маўленчы і сацыякультурны вопыт** для:

- † пераадолення псіхалагічных бар'ераў у працэсе вусных зносін на замежнай мове;
- † азнаямлення з даступнымі ўзорамі дзіцячага замежнага фальклору на вывучаемай замежнай мове;
- † развіцця добраязычлівых адносін да прадстаўнікоў іншых краін.

V КЛАС

70 (140) гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Здаровы лад жыцця	<ul style="list-style-type: none">● Расказаць і распытаць аб сняданку, абедзе, вячэры ў сям’і● <i>Расказаць і распытаць аб здаровым харчаванні</i>● Расказаць і распытаць аб асноўных недамаганнях● <i>Даць параду аб здаровым ладзе жыцця (гігіена, харчаванне, зарадка)</i>
	Горад/вёска	<ul style="list-style-type: none">● Расказаць і растлумачыць, як прайсці куды-небудзь● Запытаць і даць інфармацыю аб месцы пражывання (адрас, тэлефон)● Назваць правілы бяспечных паводзін на вуліцах горада, вёскі● Апісаць родны горад/вёску● <i>Расказаць і распытаць аб жыцці ў горадзе / сельскай мясцовасці</i>
Сацыяльна-культурная	Канікулы	<ul style="list-style-type: none">● Расказаць і распытаць аб занятках на канікулах● Расказаць аб летнім адпачынку● <i>Расказаць аб самым яркім уражанні ў час канікулаў</i>
	Святы	<ul style="list-style-type: none">● Расказаць і распытаць аб асноўных святах Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы● Павіншаваць са святам і адказаць на віншаванне● Назваць традыцыйныя святочныя стравы ў сваёй краіне і краіне вывучаемай мовы

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
		<ul style="list-style-type: none"> • <i>Параўнаць святкаванне Новага года / Каляд у сваёй краіне і краіне вывучаемай мовы</i>
	Тэлеперадачы	<ul style="list-style-type: none"> • Назваць любімыя тэлеперадачы • Распытаць аб любімых тэлеперадачах • Выказаць меркаванне аб тэлеперадачы • <i>Параіць паглядзець тэлеперадачу і аргументаваць сваё меркаванне</i>
	Падарожжы	<ul style="list-style-type: none"> • Расказаць і распытаць аб падарожжы (месца, час, транспарт, уражанні) • Прыняць або адхіліць прапанову аб падарожжы • <i>Расказаць аб падарожжы, якое запамнілася па кнізе/фільме</i>
Сацыяльна-пазнавальная	Краіны і кантыненты	<ul style="list-style-type: none"> • Назваць кантыненты і апісаць іх прыродныя асаблівасці • Назваць краіны, у якіх гавораць на вывучаемай замежнай мове • <i>Распытаць і расказаць аб цікавых нацыянальных святах краін свету</i>

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь на слых указанні настаўніка, якія звязаны з вядзеннем урока, іншамоўныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару, якія пабудаваны на вывучаным моўным матэрыяле, у прад'яўленні настаўніка і ў гуказапісе, у тэмпе, набліжаным да натуральнага, з візуальнай або вербальнай апорай.

Віды тэкстаў: казка, расказ, рыфмоўка, песня.

Працягласць гучання тэксту: 1—1,5 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ запытваць і паведамляць інфармацыю, якая вызначана прадметна-тэматычным зместам зносін;

✦ прыняць або адмовіцца ад прапановы.

Віды дыялога: дыялог-распытванне, дыялог-віншаванне, дыялог — пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'едніка: 4—5.

Маналагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ паведамляць інфармацыю;

✦ апісваць прадметы і з'явы;

✦ каратка пераказваць змест праслуханага/прачытанага тэксту з выкарыстаннем візуальных апор.

Віды маналагічнага выказвання: паведамленне, апісанне, разказванне.

Аб'ём выказвання: не менш за 6—8 фраз.

Чытанне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ чытаць сам сабе тэксты, якія змяшчаюць 1—2 % незнаёмых слоў і не ўплываюць на разуменне.

Аб'ём тэксту: прыкладна 1300—2000 друкаваных знакаў з прабеламі.

Віды тэкстаў: казка, расказ, рыфмоўка, песня.

Пісьмо і пісьмовае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь прадуцыраваць нескладаныя віды тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

✦ падпісваць віншавальную паштоўку, запрашэнне;

✦ пісаць асабістае пісьмо ў межах вывучанай тэматыкі.

Аб'ём тэксту: не менш за 30—40 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Рытм англійскага маўлення. Інтанацыя пералічэння. Інтанацыя пабуджальных і клічных сказаў. Інтанацыя формул маўленчага этыкету.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 180—230 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 100—150 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 520—570 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 200—250 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыслоўяў *-ly*, прыметнікаў *-(i)an*; дзеясловаў *-ate*.

Паказальнікі часу: *this (week), last (year), next (summer)*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: асобяя выпадкі ўтварэння множнага ліку (*man — men, woman — women, child — children*). Вылічальныя і невылічальныя назоўнікі.

Артыкль: *a/an, the* (асноўныя значэнні), адсутнасць артыкля. Артыкль з географічнымі назвамі (вуліцы, гарады, краіны, кантыненты).

Прыметнік: асобяя выпадкі ўтварэння ступеней параўнання прыметнікаў (*good, bad*).

Займеннік: неазначальныя займеннікі *some, any, no, much, many*. Аб'ектны склон асабовых займеннікаў.

Дзеяслоў: сцвярджальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у *Past Simple, Future Simple*.

М а д а л ь н ы я д з е я с л о в ы: *should/shouldn't* для выказвання парады, рэкамендацыі; *must/mustn't* для выражэння неабходнасці і забароны.

Прыслоўе: *yesterday, ago, next, tomorrow, today, always, often, sometimes, rarely, never, well, fast*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі напрамку руху *to, along, past, over*, прыназоўнікі месца *at (home), behind, in front of, between, opposite, next to*; прыназоўнік часу *in (November)*; прыназоўнік *by (plane)*.

Злучнік: *because*.

С і н т а к с і с

Парадак слоў у сказе. Складаназлучаны сказ са злучнікамі *and*, *but*.

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Націск у складаных прыметніках. Лагічны націск у фразе. Інтанацыя пабуджальных сказаў. Інтанацыя сказаў з састаўным дзеяслоўным выказнікам, які выражаны дзеясловамі ў часавай форме *Perfekt Aktiv* (рамачная канструкцыя).

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 180—230 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 100—150 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 520—570 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 200—250 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-er*, *-in* для абазначэння нацыянальнасцей, жыхароў гарадоў; словаскладанне: аснова або корань дзеяслова + назоўнік.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: скланенне назоўнікаў множнага ліку ў давальным склоне. Вылічальныя і невылічальныя назоўнікі.

Артыкль: артыкль перад геаграфічнымі назвамі (кантыненты, краіны, гарады, вуліцы і г. д.). Азначальны артыкль перад уласным імем, калі перад ім стаіць азначэнне. Неазначальны артыкль перад назоўнікам пасля дзеясловаў *suchen*, *sich wünschen* і безасабовага звароту *es gibt*.

Займеннік: зваротны займеннік *sich*.

Дзеяслоў: зваротныя дзеясловы. Дзеяслоў *sein* у простым простым часе (*Präteritum Aktiv*). Форма прашлага часу *Perfekt Aktiv*. Загадны лад.

Прыназоўнік: прыназоўнікі *durch*, *für*, *um*, *bis*, *entlang*, якія патрабуюць вінавальнага склону. Прыназоўнікі *zu*, *mit*, якія патрабуюць давальнага склону.

С і н т а к с і с

Апавядальны сказ (просты і развіты). Парадак слоў у развітых сказах з падаўненнем у вінавальным і давальным склонах; з састаўным дзеяслоўным выказнікам, які выражаны дзеясловамі ў часавай форме *Perfekt Aktiv* (рамачная канструкцыя); з простым дзеяслоўным выказнікам, які выражаны зваротнымі дзеясловамі.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Артыкль: незначальны артыкль, калі перад уласным імем стаіць значэнне.

Прыметнік: скланенне прыметнікаў пасля незначальнага артыкля, прыналежных займеннікаў і займенніка *kein/keine*.

Займеннік: пыталыныя займеннікі *welcher/welches/welche*.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Лагічны націск. Інтанацыйная мадэль апавядальнага і пыталынага сказаў (з простаю і складанай інверсіяй).

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 180—230 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 100—150 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 520—570 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 200—250 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-ien, -ienne, -ais, -aise, -ain, -aine, -ois, -oise*; прыметнікаў *-ais, -aise, -ier, -ière, -se, -ve*; прыстаўкі дзеясловаў *re-, ré-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: мужчынскі і жаночы род назоўнікаў, якія абазначаюць нацыянальнасць.

Артыкль: частковы артыкль *du, de l', de la*; артыкль з геаграфічнымі назвамі (краіны, кантыненты); адсутнасць артыкля ў назвах гарадоў.

Прыметнік: ступені параўнання якасных прыметнікаў.

Займеннік: неазначальна-асабовы займеннік *on*; пыталныя займеннікі *qui, que, qu'est-ce que, qu'est-ce qui*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі да 1000; парадкавыя лічэбнікі да 100.

Дзеяслоў: *le présent* дзеясловаў I, II і III груп; прошлы складаны час *le passé composé* з дзеясловам *être*; прошлы незавершаны час *l'imparfait*.

Прыслоўе: прыслоўі *souvent, parfois, quelquefois, toujours, avant, autrefois*.

С і н т а к с і с

Парадак слоў у пыталным сказе з простаю і складанай інверсіяй.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Будучы прасты час *le futur simple* дзеясловаў I і II груп. Бліжэйшы будучы час *le futur proche* і бліжэйшы прошлы час *le passé récent*.

ІСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя пабуджальных і клічных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 180—230 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 100—150 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 520—570 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 200—250 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: прыстаўкі *re-, in-(im-), des-*.

Граматыка

М а р ф а л о г і я

Дзеяслоў: структуры са знамянальнымі дзеясловамі ў *Presente de Indicativo*. Азнаямленне з *Pretérito Perfecto, Pretérito Imperfecto, Pretérito Indefinido*.

Азнаямленне з *Modo Imperativo* (сцвярджальная форма на *tú, vosotros*).

Прыслоўе: прыслоўі *ya, todavía, jamás, nunca, siempre, a veces, tarde, temprano, pronto*.

С і н т а к с і с

Клічныя і пабуджальныя сказы.

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **сацыякультурнымі ведамі і ўменнямі:**

- ✦ ведаць назвы кантынентаў і асноўных краін вывучаемай мовы;
- ✦ ведаць асобныя творы дзіцячага фальклору, паэзіі і інш.;
- ✦ ведаць папулярныя святы Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы;
- ✦ умець ветліва звярнуцца па дапамогу да каго-небудзь у краіне вывучаемай мовы (распытаць, як прайсці куды-небудзь);
- ✦ умець апісаць зарубежнаму ровесніку свой родны горад/вёску.

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **кампенсаторнымі ўменнямі** ва ўсіх відах маўленчай дзейнасці:

успрыманне і разуменне маўлення на слых

- ✦ прагназіраваць змест аўдыётэксту па загалоўку;
- ✦ абапірацца на сітуацыю, прадстаўленую настаўнікам перад праслухоўваннем тэксту;
- ✦ выкарыстоўваць моўную здагадку (па падабенстве са словамі роднай мовы);
- ✦ абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, здымкі, табліцы);

чытанне

- ✦ прагназіраваць змест тэксту па загалоўку;
- ✦ абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, здымкі, табліцы);
- ✦ выкарыстоўваць моўную здагадку (па падабенстве са словамі роднай мовы);
- ✦ выкарыстоўваць двухмоўныя слоўнікі;

гаварэнне

- ✦ звяртацца па дапамогу да суб'ядніка, ужываючы перапытванне;
- ✦ удакладняць змест выказвання з дапамогай мімікі і жэстаў;

пісьмо і пісьмовае маўленне

- ✦ выкарыстоўваць тэкст-узор у якасці апоры.

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі:**

- ✦ складаць план прачытанага/праслуханага тэксту;

† выконваць самастойныя заданні рэпрадуктыўнага характару з выкарыстаннем друкаваных матэрыялаў (раздатачны матэрыял, нагляднасць);

† выкарыстоўваць двухмоўныя слоўнікі.

Вучні павінны выкарыстоўваць набыты **моўны, маўленчы і сацыякультурны вопыт** для:

† пераадолення псіхалагічных бар'ераў у працэсе вусных зносін на замежнай мове;

† азнаямлення з дзіцячым замежным фальклорам;

† развіцця добразычлівых адносін да прадстаўнікоў іншых краін.

VI КЛАС

70 (140) гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Ежа	<ul style="list-style-type: none"> Запытаць і даць інфармацыю аб прадуктах у магазіне / на рынку (кошт, вага, колькасць) Заказаць ежу ў кафэ Прапанаваць рэцэпт любімай стравы Расказаць і распытаць аб нацыянальных стравах Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы
	Дапамога па доме	<ul style="list-style-type: none"> Расказаць і распытаць аб хатніх абавязках Назваць бытавую тэхніку і растлумачыць яе прызначэнне Апісаць пакой/кватэру і выказаць аб ёй сваё меркаванне Расказаць аб перавагах выкарыстання бытавой тэхнікі

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Вучэбна-працоўная	Школа	<ul style="list-style-type: none"> • Апісаць школу (будынак, кабінеты, пляцоўкі і г. д.) • Расказаць і распытаць аб распарадку работы школы • <i>Параўнаць школу ў Рэспубліцы Беларусь і краіны вывучаемай мовы</i>
Сацыяльна-культурная	Фільмы/кнігі	<ul style="list-style-type: none"> • Прапанаваць сябру пайсці ў кіно, пагадзіцца або адмовіцца • Распытаць аб прачытанай кнізе / прагледжаным фільме • Выказаць сваё меркаванне аб кнізе/ фільме • <i>Выказаць сваё меркаванне аб персанажы кнігі/фільма і абгрунтаваць яго</i>
	Любімыя заняткі	<ul style="list-style-type: none"> • Расказаць і распытаць аб розных хобі • Выказаць і аргументаваць свае адносіны да розных хобі • <i>Расказаць і распытаць аб любімых занятках членаў сям'і</i>
Сацыяльна-пазнавальная	Рэспубліка Беларусь і краіны вывучаемай мовы	<ul style="list-style-type: none"> • Расказаць і распытаць аб геаграфічным становішчы Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы • Расказаць і распытаць аб сімвалах Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы • <i>Параўнаць прыродныя асаблівасці Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы</i>
	Прырода	<ul style="list-style-type: none"> • Растлумачыць неабходнасць аховы жывёл • Апісаць жывёл, якіх неабходна ахоўваць (знешні выгляд, асяроддзе пражывання, павадкі)

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
		<ul style="list-style-type: none"> • Расказаць аб прыродзе Рэспублікі Беларусь • <i>Параўнаць жывёльны і раслінны свет Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы</i>

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь на слых іншамоўныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару ў прад'яўленні настаўніка і ў гуказапісе, у натуральным тэмпе, з вербальнай апорай, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест:

✦ выдзяляць асноўную інфармацыю ў тэкстах, якія змяшчаюць 1 % незнаёмых слоў, няведанне якіх не ўплывае на разуменне тэксту;

✦ адносна поўна разумець тэксты, якія пабудаваны на вывучаным моўным матэрыяле;

✦ выбарачна разумець неабходную/цікавую для вучняў інфармацыю.

Віды тэкстаў: верш, песня, казка, расказ, легенда.

Працягласць гучання тэксту: 1—1,5 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ запытаць і паведаміць інфармацыю, якая вызначана прадметна-тэматычным зместам зносін;

✦ прыняць або адхіліць прапанову.

Віды дыялога: дыялог-распытванне, дыялог — абмен думкамі, дыялог — пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 5—6.

Маналагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

† апісваць прадметы і з’явы, уключаючы элементы параўнання;
† паведамляць інфармацыю, уключаючы элементы апісання і параўнання;

† каратка пераказваць змест праслуханага/прачытанага тэксту.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, паведамленне, расказванне.

Аб’ём выказвання: не менш за 6—9 фраз.

Чытанне

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь тэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

† разумець асноўны змест адаптаваных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

† поўнасю разумець змест адаптаваных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

† знаходзіць у тэкстах неабходную/цікавую для вучняў інфармацыю.

Тэксты для разумення асноўнага зместу могуць уключаць да 2—3 % незнаёмых слоў, якія не перашкаджаюць разуменню тэксту. Аб’ём тэксту: прыкладна 1700—2500 друкаваных знакаў з прабеламі. Тэксты, арыентаваныя на поўнае разуменне зместу, могуць уключаць да 1—2 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма з дапамогай двухмоўнага слоўніка. Аб’ём тэксту: прыкладна 1300—2000 друкаваных знакаў з прабеламі.

Віды тэкстаў: расказ, пісьмо, артыкул з дзіцячага часопіса, меню, школьны расклад, кінаафіша.

Пісьмо і пісьмовае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

† прадуцыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы;

† падпісваць паштоўку;

† пісаць асабістае пісьмо ў межах вывучанай тэматыкі;

† паведамляць у анкеце асноўныя звесткі асабістага характару.

Аб’ём тэксту: не менш за 45—60 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Асіміляцыя гукаў. Інтанацыя агульных, спецыяльных, альтэрнатыўных і раздзяляльных пытанняў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 180—230 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 700—800 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 350—500 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў *-y, -ful, -ous, -al*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: асаблівыя выпадкі ўтварэння множнага ліку (*deer, fish, sheep, species*).

Артыкль: артыкль з назвамі прадуктаў харчавання, страў. Артыкль з геаграфічнымі назвамі (рэкі, азёры, моры, акіяны, горы).

Лічэбнік: *hundred, thousand, million*.

Займеннік: незначальныя займеннікі *few, little*. Вытворныя незначальных займеннікаў *some, any, no*. Пытальныя займеннікі *what, who, where, when, why, how*.

Дзеяслоў: сцвярдзальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у *Present Perfect, Past Continuous*. Параўнанне ўжывання часоў *Present Perfect* і *Past Simple*.

М а д а л ь н ы я д з е я с л о в ы: *to have to* для выражэння прымуковай неабходнасці.

Прыслоўе: *ever, never, just, already, yet, so, such*.

Прыназоўнік: *from...to*.

Злучнікі: *than, while*.

С і н т а к с і с

Структура агульнага, альтэрнатыўнага і спецыяльнага пытанняў. Параўнальныя сказы са злучнікам *than*. Складаназалежныя сказы з даданымі прычыны (*because*).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення
Сцвярдзальная, адмоўная і пыгальная формы дзеясловаў у *Present Simple Passive*.

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Націск у вытворных словах з суфіксамі. Націск у складаназлучаных сказах. Націск у дзеясловах з аддзяляемымі і неаддзяляемымі прыстаўкамі. Інтанацыя простых развітых сказаў з аддзяляемай прыстаўкай. Інтанацыя альтэрнатыўнага пытання.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 180—230 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 700—800 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 350—500 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: прыстаўкі дзеясловаў *ab-, auf-, aus-, ein-, mit-, vor-, zu-, zurück-* (аддзяляемыя прыстаўкі); *be-, ge-, er-, ver-* (неаддзяляемыя прыстаўкі); суфіксы назоўнікаў жаночага роду *-e, -ie, -ei, -ung, -heit, -keit, -ik, -schaft, -ur -ität, -tion*; суфіксы ўтварэння множнага ліку назоўнікаў жаночага роду.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: род назоўнікаў (вызначэнне па фармальным прыметах); жаночы род: асобы жаночага полу і іх прафесіі на *-in*, назоўнікі, якія ўтвораны ад дзеясловаў з суфіксам *-t*, назвы дрэваў і кветак (выключэнне *der Ahorn*); назоўнікі з другімі суфіксамі жаночага роду (гл. раздзел «Лексіка»). Скланенне назоўнікаў жаночага роду.

Артыкль: адсутнасць артыкля перад назоўнікам, які абазначае рэчыва, без указання канкрэтнай колькасці; перад абстрактным або рэчывым назоўнікам, які абазначае адзінку вымярэння.

Дзеяслоў: мадальны дзеяслоў *dürfen* для выражэння дазволу, ветлівай просьбы, забароны. Дзеясловы з аддзяляемымі і неаддзяляемымі прыстаўкамі. Часавая форма простага прошлага часу (*Präteritum Aktiv*). Часавая форма простага будучага часу (*Futurum I Aktiv*). *Partizip II* дзеясловаў з аддзяляемай прыстаўкай.

Прыназоўнік: прыназоўнікі месца *vor, hinter, über, unter, neben, zwischen*, якія патрабуюць давальнага і вінавальнага склонаў. Прыназоўнікі *aus, nach*, якія патрабуюць давальнага склона.

С і н т а к с і с

Апавядальны сказ (просты і развіты) з простым дзеяслоўным выказнікам, які выражаны дзеясловам з аддзяляемай прыстаўкай. Парадак слоў у сказе з дапаўненнямі, якія выражаны назоўнікам у давальным і вінавальным склонах. Складаназлучаныя сказы са злучнікамі *und, aber, oder*. Парадак слоў у складаназлучаных сказах.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Дзеяслоў: мадалны дзеяслоў *sollen* для выражэння абавязку, адказнасці.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя складаназлучаных сказаў. Інтанацыя складаназалежных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 180—230 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 700—800 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 350—500 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-ain, -aine, -thèque, -ment, -tion, -ssion, -té*, прыметнікаў *-ain, -aine, -eux, -euse*; прыстаўкі *dé-, dés-, pré-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: назоўнікі мужчынскага і жаночага роду ў адзіночным і множным ліку.

Артыкль: розныя выпадкі ўжывання азначальнага і неазначальнага артыкля; частковы артыкль *du, de l', de la* перад невылічальнымі назоўнікамі; замена артыкля прыназоўнікам *de* ў адмоўным сказе.

Прыметнік: асобыя формы ступеней параўнання.

Займеннік: адносныя займеннікі *qui, que, dont, où*; займеннік *en* у канструкцыях *il y en a (deux), nous en avons (deux)*.

Лічэбнік: колькасныя і парадкавыя лічэбнікі звыш 1000.

Дзеяслоў: будучы прасты час *le futur simple* дзеясловаў I, II і III груп, бліжэйшы будучы час *le futur proche* і бліжэйшы прошлы час *le passé récent*.

Прыслоўе: прыслоўі *même, seulement*.

С і н т а к с і с

Складаназлучаныя сказы са злучнікамі *et, ou, mais*. Сладаназалежныя сказы з даданымі азначальнымі.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Ужыванне займенніка *en* у канструкцыі *il m'en faut deux*; *адрозненне ва ўжыванні сцвярджалых часціц *oui* і *si*. *Залежны стан у *présent, imparfait*.

ИСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя складаназалежных сказаў.

Націск у патоку маўлення (у сказе).

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 180—230 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 700—800 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 350—500 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў *-able, -ible*; назоўнікаў *-ismo, -dad, -tad, -eza, -ura*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Дзеяслоў: ужыванне знамянальных дзеясловаў у *Preterito Indefinido, Preterito Imperfecto*. Азнаямленне з *Preterito Pluscuamperfecto, Futuro Simple*. Канструкцыі *al + Inf., empezar a + Inf., terminar de + Inf.* Ужыванне знамянальных дзеясловаў у *Modo Imperativo afirmativo (tú, vosotros)*.

Г е р у н д і й: *Gerundio Simple*. Канструкцыі з *Gerundio simple, Voz pasiva*. Азнаямленне са структурамі ў пасіўнай форме.

Займеннік: Азнямленне з формаў асабовых займеннікаў у якасці прамога і ўскоснага дапаўнення.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі звыш 100.

Злучнік: *que, si.*

С і н т а к с і с

Складаназлучаныя сказы з даданымі дапаўняльнымі і ўмоўнымі (I тыпу).

* * *

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **сацыякультурнымі ведамі і ўменнямі:**

- ✦ ведаць геаграфічнае становішча, прыродныя асаблівасці, нацыянальныя сімвалы Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы;
- ✦ ведаць імёны найбольш вядомых персанажаў дзіцячых літаратурных твораў краіны вывучаемай мовы;
- ✦ умець запрасіць зарубежнага равесніка правесці вольны час разам;
- ✦ умець напісаць пісьмо сябру па перапісцы, захоўваючы сацыякультурныя нормы.

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **кампенсаторнымі ўменнямі** ва ўсіх відах маўленчай дзейнасці:

успрыманне і разуменне маўлення на слых

- ✦ прагназіраваць змест аўдыётэксту па загалюўку, пачатку тэксту;
- ✦ абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, здымкі, табліцы);
- ✦ выкарыстоўваць моўную здагадку (па падабенстве са словамі роднай мовы);
- ✦ удакладняць змест выказвання суб'ядніка з дапамогай мімікі і жэстаў;

чытанне

- ✦ прагназіраваць змест тэксту па загалюўку, пачатку тэксту;
- ✦ абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, здымкі, табліцы);
- ✦ выкарыстоўваць моўную здагадку (па падабенстве са словамі роднай мовы, па словаўтваральных элементах);
- ✦ выкарыстоўваць двухмоўныя слоўнікі;

заварэнне

✦ звяртацца па дапамогу да субяседніка, ужываючы перапытванне;

✦ удакладняць змест выказвання з дапамогай мімікі і жэстаў;

пісьмовае маўленне

✦ выкарыстоўваць тэкст-узор у якасці апоры.

Вучні павінны валодаць **вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі:**

✦ складаць план выказвання, прачытанага/праслуханага тэксту;

✦ выконваць самастойныя заданні рэпрадуктыўнага характару з выкарыстаннем друкаваных матэрыялаў (раздатчны матэрыял, нагляднасць);

✦ выкарыстоўваць двухмоўныя слоўнікі.

Вучні павінны **выкарыстоўваць** набыты **моўны, маўленчы і сацыякультурны вопыт** для:

✦ пераадолення псіхалагічных бар'ераў у працэсе вусных зносін на замежнай мове;

✦ азнаямлення з дзіцячым замежным фальклорам і даступнымі ўзорамі дзіцячай мастацкай літаратуры на замежнай мове;

✦ драмтызацыі нескладаных казак, баек, п'ес на замежнай мове;

✦ развіцця добразычлівых адносін да прадстаўнікоў іншых краін.

VII КЛАС

70 (140) гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Знешнасць і характар	<ul style="list-style-type: none">● Апісаць знешнасць чалавека і яго характар● Выказаць і абгрунтаваць меркаванне наконт знешнасці, характару чалавека

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
		<ul style="list-style-type: none"> • Выказаць камплімент наконт знешнасці • <i>Абмеркаваць характар героя фільма/кнігі</i>
	Пакупкі	<ul style="list-style-type: none"> • Расказаць і распытаць аб розных магазінах у Рэспубліцы Беларусь і краіне вывучаемай мовы • Запытаць і атрымаць інфармацыю пры пакупцы прадметаў адзення / прадуктаў харчавання ў магазіне/супермаркеце • <i>Параўнаць розныя магазіны ў Рэспубліцы Беларусь і краіне вывучаемай мовы</i>
	Сябры	<ul style="list-style-type: none"> • Расказаць гісторыю знаёмства з сябрам • Апісаць знешнасць, характар і любімыя заняткі сябра • <i>Расказаць аб сапраўдным сябру, аргументаваць свой пункт гледжання</i>
	Жыццё ў горадзе і вёсцы	<ul style="list-style-type: none"> • Расказаць аб перавагах/недахопах жыцця ў горадзе/вёсцы • <i>Правесці экскурсію па горадзе/вёсцы</i>
Сацыяльна-культурная	Спорт	<ul style="list-style-type: none"> • Расказаць аб папулярных відах спорту ў сваёй краіне • Параўнаць папулярныя віды спорту ў Рэспубліцы Беларусь і краіне вывучаемай мовы • Расказаць і распытаць аб індыўідуальных занятках спортам • <i>Выказаць свае адносіны да спорту і аргументаваць іх</i> • <i>Даць парады па падтрымцы фізічнай формы</i>

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
		<ul style="list-style-type: none"> • <i>Расказаць аб гісторыі Алімпійскіх гульняў</i>
Сацыяльна-пазнавальная	Падарожжа па розных краінах	<ul style="list-style-type: none"> • Запытаць і даць інфармацыю аб асноўных славурых мясцінах Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы • Расказаць і распытаць аб славурых мясцінах сталіцы Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы • <i>Расказаць аб рэальным/уяўным падарожжы па краінах/гарадах</i>

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні п а в і н н ы разумець на слых іншамоўныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару ў прад'яўленні настаўніка і ў гука- або відэазапісе, у натуральным тэмпе, з вербальнай апорай, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест:

✦ выдзяляць асноўную інфармацыю ў тэкстах, якія змяшчаюць 1—2 % незнаёмых слоў, няведанне якіх не ўплывае на разуменне тэксту;

✦ адносна поўна разумець тэксты, якія змяшчаюць 1 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай або кантэкстуальнай здагадкі;

✦ выбарачна разумець неабходную/цікавую для вучняў інфармацыю.

Віды тэкстаў: верш, песня, апавяданне, легенда, аб'ява, фрагмент відэафільма.

Працягласць гучання тэксту: 1,5—2 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ запытаць і паведаміць інфармацыю, якая вызначана прадметна-тэматычным зместам зносін;

✦ выказаць сваё меркаванне і даведацца пра адносіны суб'яседніка да атрыманай інфармацыі;

✦ даць эмацыянальную ацэнку.

Віды дыялога: дыялог-распытванне, дыялог — абмен думкамі, дыялог — пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'яседніка: 5—6.

Маналагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ апісваць і параўноўваць прадметы і з'явы;

✦ расказаць аб пачутым/прачытаным/убачаным;

✦ паведамляць інфармацыю, спалучаючы апісанне, расказванне і параўнанне.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, паведамленне, расказванне, параўнанне.

Аб'ём выказвання: 8—10 фраз.

Чытанне

Вучні п а в і н н ы:

✦ разумець асноўны змест часткова адаптаваных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

✦ адносна поўна разумець змест часткова адаптаваных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

✦ знаходзіць у тэкстах неабходную/цікавую для вучняў інфармацыю;

✦ устанаўліваць прычынна-выніковыя сувязі паміж фактамі і падзеямі тэксту.

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу, могуць уключаць да 2—3 % незнаёмых слоў, якія не перашкаджаюць разуменню тэксту. Аб'ём тэксту: прыкладна 2200—3000 друкаваных знакаў з прабеламі. Тэксты, арыентаваныя на адносна поўнае разуменне зместу, могуць уключаць 1—2 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма з дапамогай двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: прыкладна 1700—2500 друкаваных знакаў з прабеламі.

Віды тэкстаў: біяграфія, артыкул, запрашэнне, спіс пакупак, e-mail, турыстычная брашура, пісьмо ў часопіс.

Пісьмовае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь прадукцыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

- † пісаць віншаванне, запрашэнне;
 - † пісаць асабістае пісьмо ў межах вывучанай тэматыкі;
 - † каратка пераказаць змест прачытанага тэксту.
- Аб'ём тэксту: не менш за 60—80 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Націск у сказе (самастойныя і службовыя часціны мовы). Націск у шматскладовых словах.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 900—1050 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 500—750 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: прыстаўка дзеясловаў *re-*. Суфіксы прыметнікаў *-less, -ly*; назоўнікаў *-ness*. Састаўныя прыметнікі (*kind-hearted*).

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: назоўнікі, якія ўжываюцца толькі ў адзіночным (*ad-vice, money, knowledge*) або множным (*trousers, outskirts, cattle*) ліку; назоўнікі ў адзіночным ліку, якія маюць форму множнага ліку (*gymnastics, athletics*).

Артыкль: артыкль з назвамі відаў спорту і спартыўных спаборніцтваў, з назвамі славурых мясцін.

Прыметнік: узмацненне ступеней параўнання прыметнікаў *a lot, far, much (longer), slightly, a bit, a little (faster)*.

Лічэбнік: субстантывіраваныя лічэбнікі *enough, hundreds of (books)*.

Займеннік: неазначальныя займеннікі *neither, either, none*.

Дзеяслоў: сцвярдзальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у *Present Perfect Continuous*; дзеясловы ў *Present Simple, Present Continuous* для выражэння будучых дзеянняў; выражэнне прывычных дзеянняў у мінулым з дапамогай *used to*.

Мадальныя дзеясловы: параўнанне ўжывання *to have to — must*; ужыванне *could, to be able to* для выражэння магчымасці/здольнасці выканаць дзеянні ў мінулым.

Герундыі: герундый у функцыі дзейніка і дапаўнення.

Прыслоўе: *too* + прыметнік, *enough* + прыметнік.

Прыназоўнік: *for, since, before, after, till, until*.

Злучнік: *if, in case, when*.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы з даданымі ўмовы і часу. Кароткія структуры згоды/нязгоды *So do I / Neither do I*.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Сцвярдзальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у *Past Simple Passive, Future Simple Passive*.

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Націск у запазычаных словах. Лагічны націск у складаных сказах. Інтанацыйнае афармленне даданых частак.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 900—1050 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 500—750 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў мужчынскага роду *-er, -ler, -ist, -ing, -ant, -ent, -at*; суфіксы ўтварэння множнага ліку назоўнікаў мужчынскага роду.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: род назоўнікаў (вызначэнне па фармальных прыметах); мужчынскі род: назоўнікі, якія ўтвораны ад дзеясловаў; назоўнікі з суфіксамі мужчынскага роду (гл. раздзел «Лексіка»). Скланенне назоўнікаў мужчынскага роду. Множны лік назоўнікаў мужчынскага роду.

Артыкль: артыкль перад назоўнікам у функцыі параўнання.

Азначальны артыкль, калі перад назоўнікам стаіць парадкавы лічэбнік або прыметнік у найвышэйшай ступені. Неазначальны артыкль, калі перад назоўнікам стаіць азначэнне ў вышэйшай ступені.

Прыметнік: скланенне прыметнікаў пасля неазначальнага артыкля, прыналежаных займеннікаў і займенніка *kein*. Ступені параўнання прыметнікаў. Асобыя выпадкі ўтварэння ступеней параўнання прыметнікаў: *gut, hoch, nah*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі звыш 100.

Займеннік: указальныя займеннікі *dieser/dieses/ diese, jener/jenes/ jene*; пытальныя займеннікі *welcher/welches/welche*.

Дзеяслоў: мадальны дзеяслоў *sollen* для выказвання даручэння, сумнення ў пытальных сказах.

Прыслоўе: асобыя выпадкі ўтварэння ступеней параўнання прыслоўяў *gern, oft, viel*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі *gegen, ohne*, якія патрабуюць вінавальнага склону. Сістэматызацыя прыназоўнікаў, якія патрабуюць вінавальнага склону.

С і н т а к с і с

Складаназлучаныя сказы. Даданыя дапаўняльныя са злучнікамі *daß, ob*. Парадак слоў у даданых частках. Складаназлучаныя сказы са злучнікам *denn*; з прыслоўямі, якія выступаюць у ролі злучальных злучнікаў: *dann, danach, darum, deshalb*. Парадак слоў у складаназлучаных сказах (сістэматызацыя).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Складаназлучаны сказ з састаўным злучнікам *nicht nur... sondern auch*. Складаназалежныя сказы: даданыя дапаўняльныя са злучнікамі (злучнікавымі словамі) *wer, was, woher, wann, wohin, wo*.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя складаназлучаных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 900—1050 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 500—750 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-té-, -iste, -ment*; прыметнікаў *-ain, -aine, -ois, -oise, -ien, -ienne*; прыстаўкі *in-, im-, mé-, més-, sou-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: мужчынскі і жаночы род назоўнікаў.

Артыкль: частковы артыкль у словазлучэннях *faire du sport* і г. д.; выпадкі адсутнасці артыкля.

Прыметнік: асобныя формы прыметнікаў жаночага роду.

Займеннік: асабовыя займеннікі ў функцыі прамога (*me, te, le, la, nous, vous, les*) і ўскоснага (*me, te, leur, nous, vous, leur*) дапаўненняў; неазначальныя займеннікі *tout, tous, chacun*.

Лічэбнік: асобныя выпадкі ўжывання колькасных лічэбнікаў.

Дзеяслоў: розныя спосабы выражэння будучага часу (*le futur simple, le futur proche*).

Прыслоўе: ступені параўнання прыслоўяў; прыслоўі *en, y*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі, якія выражаюць месцазнаходжанне ў прасторы і ў часе.

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы з даданымі акалічнаснымі.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Ускосная мова ў плане цяперашняга часу. *Неазначальныя прыметнікі *chaque, tout(-e); quelques, plusieurs, certain(-e), certains(-es)*. Множны лік складаных назоўнікаў.

ІСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя складаназлучаных, складаназалежных, пыталых і клічных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 900—1050 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 500—750 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-ción (-sión, -ión)*; прыстаўка *anti-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Дзеяслоў: сістэматызацыя групы цяперашніх і прошлых часоў дзеяслова.

Азнаямленне з *Presente de Subjuntivo; Modo Imperativo (Imperativo afirmativo, Imperativo negativo)*.

Азнаямленне з *Modo Potencial (Condicional) Simple*.

Займеннік: адмоўныя і неазначальныя займеннікі.

С і н т а к с і с

Азнаямленне са складаназалежнымі сказамі з даданымі (дапаўняльнымі, дзейнікавымі, часу і мэты).

* * *

Вучні павінны валодаць **сацыякультурнымі ведамі і ўменнямі:**

† ведаць асноўныя славытыя мясціны Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы;

† ведаць найбольш папулярныя віды спорту ў сваёй краіне і краіне вывучаемай мовы;

† ведаць, як зрабіць пакупкі ў магазіне/супермаркеце ў краіне вывучаемай мовы;

† умець расказаць свайму зарубежнаму равесніку аб славытых мясцінах сталіцы Рэспублікі Беларусь.

Вучні павінны валодаць **кампенсаторнымі ўменнямі** ва ўсіх відах маўленчай дзейнасці:

успрыманне і разуменне маўлення на слых

† прагназіраваць змест аўдыётэксту па загаловку, пачатку тэксту;

† абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, здымкі, табліцы);

† выкарыстоўваць моўную здагадку (па падабенстве са словамі роднай мовы, па кантэксце);

† удакладняць змест выказвання суб'яседніка з дапамогай мімікі і жэстаў;

чытанне

† прагназіраваць змест тэксту па загалоўку, падзагалоўку, пачатку тэксту;

† абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, здымкі, табліцы);

† выкарыстоўваць моўную здагадку (па падабенстве са словамі роднай мовы, па словаўтваральных элементах, па кантэксце);

† выкарыстоўваць двухмоўныя слоўнікі;

гаварэнне

† звяртацца па дапамогу да суб'яседніка, ужываючы перапытванне і сродкі зрокавай нагляднасці (карта, схема, расклад і г. д.);

† удакладняць змест выказвання з дапамогай мімікі і жэстаў;

пісьмовае маўленне

† выкарыстоўваць элементы тэксту ў якасці зместавых і моўных апор.

Вучні павінны валодаць вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі:

† складаць план выказвання, прачытанага/праслуханага тэксту;

† выконваць самастойныя заданні рэпрадуктыўна-прадуктыўнага характару з выкарыстаннем друкаваных матэрыялаў;

† выкарыстоўваць даведачны апарат падручніка і двухмоўныя слоўнікі.

Вучні павінны выкарыстоўваць набыты моўны, маўленчы і сацыякультурны вопыт для:

† вусных зносін з прадстаўнікамі краін вывучаемай мовы;

† азнаямлення з даступнымі ўзорамі мастацкай літаратуры на замежнай мове;

† развіцця добразычлівых і паважлівых адносін да прадстаўнікоў іншых краін;

† драматызацыі казак, баек, п'ес на замежнай мове.

VIII КЛАС

70 (140) гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ МОЎНЫХ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Нацыянальная кухня	<ul style="list-style-type: none">● Расказаць і распытаць аб нацыянальнай кухні Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы● Параўнаць традыцыйны сняданак, абед і вячэру ў Рэспубліцы Беларусь і краіне вывучаемай мовы● <i>Расказаць аб вядомых стравах розных краін</i>● <i>Параўнаць дамашняе харчаванне і фаст-фуд</i>
	Грошы	<ul style="list-style-type: none">● Паказаць і распытаць аб адносінах да кішэнных грошай● Расказаць аб сваіх расходах і аргументаваць іх● <i>Выказаць меркаванне наконт не-апраўданых расходаў</i>
Вучэбна-працоўная	Школьныя традыцыі	<ul style="list-style-type: none">● Расказаць і распытаць аб школьных традыцыях● Парэкамендаваць клуб, гурток, спартыўную секцыю ў школе● <i>Параўнаць традыцыі сваёй школы і школы зарубешнага ровесніка</i>
Сацыяльна-культурная	Літаратура	<ul style="list-style-type: none">● Расказаць і распытаць аб перавагах у літаратуры● Расказаць аб любімым беларускім і зарубешным пісьменніку● Пераказаць змест кнігі і выказаць свае адносіны да яе● <i>Абгрунтаваць важнасць чытання ў жыцці чалавека</i>

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
	Кіно	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб фільмах розных жанраў і сваіх перавагах ● Расказаць аб любімым беларускім і зарубежным акцёры ● Пераказаць змест фільма і даць яму ацэнку ● <i>Расказаць аб цікавых фактах з гісторыі кінематографа</i>
	Музыка	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб перавагах ў музыцы ● Запытаць і атрымаць інфармацыю аб канцэрце/музычным спектаклі ● Выказаць сваё меркаванне аб канцэрце/оперы/музычным спектаклі ● Падтрымаць ці не падтрымаць меркаванне суб'ядніка аб канцэрце/оперы/музычным спектаклі ● <i>Параўнаць розныя музычныя стылі</i>
Сацыяльна-пазнавальная	Звычаі і традыцыі Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб памятных датах і традыцыях Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы ● Апісаць народнае свята ● <i>Параўнаць звычаі і традыцыі краін вывучаемай мовы</i>

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь на слых іншамоўныя тэксты дыялагічнага і маналагічнага характару ў прад'яўленні настаўніка і ў гука- або відэазапісе ў тэмпе, набліжаным да натуральнага, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест:

- † выдзяляць асноўную інфармацыю ў тэкстах, якія змяшчаюць 2—3 % незнаёмых слоў, няведанне якіх не ўплывае на разуменне;
- † адносна поўна разумець тэксты, якія змяшчаюць 1—2 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай або кантэкстуальнай здагадкі;
- † выбарачна разумець неабходную/цікавую для вучняў інфармацыю.

Віды тэкстаў: верш, песня, апавяданне, біяграфія, размова па тэлефоне, фрагмент радыёпраграмы, відэафільма.

Працягласць гучання тэксту: 1,5—2 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

- † запытаць і паведаміць інфармацыю, вызначаную прадметна-тэматычным зместам зносін;
- † выказаць сваё меркаванне і даведацца пра адносіны субсяседніка да атрыманай інфармацыі;
- † падтрымаць або абвергнуць меркаванне субсяседніка;
- † даць эмацыянальную ацэнку.

Віды дыялога: дыялог-распытванне, дыялог — абмен думкамі, дыялог — пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага субсяседніка: 6—7.

Маналагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

- † апісваць прадметы і з’явы з элементамі ацэнкі і выказвання меркавання;
- † спалучаць апісанне і расказванне з элементамі разважання;
- † расказваць аб пачутым/прачытаным/убачаным.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, апавяданне, разважанне, ацэннае меркаванне.

Аб’ём выказвання: не менш за 8—12 фраз.

Чытанне

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь тэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

- † разумець асноўны змест нескладаных аўтэнтычных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленае чытанне);

- † поўна і дакладна разумець змест нескладаных аўтэнтчных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);
- † знаходзіць у тэкстах неабходную/цікавую для вучня інфармацыю;
- † устанаўліваць прычынна-выніковыя сувязі паміж фактамі і падзеямі;
- † ацэньваць важнасць і навізну выбранай інфармацыі.

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу, могуць уключаць да 3—4 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай або кантэкстуальнай здагадкі. Аб'ём тэксту: прыкладна 2600—3500 друкаваных знакаў з прабеламі. Тэксты, якія арыентаваны на адносна поўнае разуменне, могуць уключаць да 2—3 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: прыкладна 2100—3000 друкаваных знакаў з прабеламі.

Віды тэкстаў: апавяданне, біяграфія, пісьмо, артыкул, меню, афіша, праграма свята.

Пісьмовае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь прадудцыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў ў адпаведнасці з нормамі, якія прыняты ў краіне вывучаемай мовы:

- † пісаць віншаванні, запрашэнні, асабістыя пісьмы, пісьмо-падзяку, пісьмо — запыт інфармацыі, пісьмо-адказ;
 - † каратка выкладаць змест прачытанага/убачанага.
- Аб'ём тэксту: не менш за 80—100 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Лагічны націск. Сэнсавае дзяленне тэксту з дапамогай інтанацыйных сродкаў.

Інтанацыя ўводных слоў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1100—1300 лексічных адзінак.
Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 650—1000 лексічных адзінак.
Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-ion* (*-tion*, *-sion*, *-ssion*),
прыметнікаў *-able* (*-ible*), дзеясловаў *-ize* (*-ise*).
Прыстаўкі: *un-*, *in-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: множны лік назоўнікаў, якія заканчваюцца на *-f*, *-fe* (*loaf* — *loaves*, *knife* — *knives*).

Артыкль: артыкль з назвамі прыёмаў ежы, назвамі музычных інструментаў; азначальны артыкль з субстантывіраванымі прыметнікамі, ужыванне неазначальнага артыкля ва ўстойлівых словазлучэннях.

Прыметнік: парадак прыметнікаў перад назоўнікам (памер, узрост, колер).

Займеннік: зваротныя займеннікі (*myself*), адносныя займеннікі *who*, *whose*, *whom*, *which*.

Дзеяслоў: сцвярдзальная, адмоўная і пыталая формы дзеясловаў у *Past Perfect*; параўнанне *Present Perfect* — *Present Perfect Continuous*; сцвярдзальная, адмоўная і пыталая формы дзеясловаў у *Past Simple Passive*.

М а д а л ь н ы я д з е я с л о в ы: *ought to* для выказвання парады, рэкамендацыі; *need/needn't* для выражэння неабходнасці / адсутнасці неабходнасці выканання дзеяння.

Г е р у н д ы ў: пасля дзеясловаў *like*, *love*, *enjoy*, *be good at*, *hate*, *dislike*.

І н ф і н і т ы ў: ужыванне інфінітыва з часціцай *to* і без яе.

Прыслоўе: залежныя і незалежныя прыслоўі ў функцыі азначэння (*-ing*, *-ed*).

Прыназоўнік: *by* (4 o'clock), прыназоўнікі з прыметнікамі.

Злучнік: *that*.

С і н т а к с і с

Параўнальныя сказы *as...as*. Складаназалежныя сказы з даданымі дапаўняльнымі.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Суфіксы прыметнікаў *-ent*, *-ant*.

*Сцвярджалная, адмоўная і пыталная формы дзеясловаў у *Future-in-the-Past*.

*Дапасаванне часоў.

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Націск у складаных займеннікавых прыслоўях. Рытм у сказах (націскныя і ненаціскныя словы ў складаных сказах). Інтанацыя сказаў з інфінітыўнай групай з *um...zu...Infinitiv*.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1100—1300 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 650—1000 лексічных адзінак

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў ніякага роду *-chen, -lein, -ut*; прыстаўка назоўнікаў ніякага роду *Ge-*; субстантывацыя: субстантывіраваныя інфінітывы і прыметнікі.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: род назоўнікаў (вызначэнне па фармальных прыметах); ніякі род: субстантывіраваныя інфінітывы і прыметнікі; назоўнікі з суфіксамі ніякага роду (гл. раздзел «Лексіка»); большасць назоўнікаў з прыстаўкай *Ge-*. Скланенне назоўнікаў ніякага роду.

Множны лік назоўнікаў ніякага роду.

Прыметнік: скланенне прыметнікаў пасля неазначальнага артыкуля, указальных займеннікаў *dieser, diese, dieses / jener, jene, jenes*; пыталных займеннікаў *welcher, welche, welches*; неазначальных займеннікаў *jeder, jede, jedes*.

Займеннік: неазначальныя займеннікі *jemand, niemand, jeder, jede, jedes, viele, einige*.

Дзеяслоў: сістэматызацыя мадальных дзеясловаў. Часавая форма дзеяслова *Plusquamperfekt Aktiv* для выражэння даўно прашлага часу.

Прыслоўе: пыталныя займеннікавыя прыслоўі. Указальныя займеннікавыя прыслоўі ў кароткіх адказах.

Прыназоўнік: прыназоўнікі, якія патрабуюць давальнага склону, *von, bei, seit, außer*. Прыназоўнік *während*, які патрабуе роднага склону.

С і н т а к с і с

Інфінітыў: інфінітыўная група *im zu...Infinitiv*. Парадак слоў.
Складаназалежны сказ: даданыя прычыны са злучнікамі *weil, da*; даданыя ўмовы са злучнікам *wenn*.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Лічэбнік: дробавыя лічэбнікі, утварэнне і ўжыванне.

Дзеяслоў: зваротныя дзеясловы з *sich* у *Dativ*: *sich (Dat.) etwas anhören*; *sich (Dat.) etwas ansehen*; *sich (Dat.) etwas anziehen*; *sich (Dat.) etwas ausdenken*; *sich (Dat.) etwas merken*; *sich (Dat.) etwas vorstellen*; *sich (Dat.) etwas wünschen*.

Прыслоўе: указальныя займеннікавыя прыслоўі як карэлят да данай часткі або інфінітыўнай групы.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Фразавы націск.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1100—1300 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 650—1000 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў *-al(-e)*, *-el(-le)*, *-f(-ve)*; прыслоўяў *-ment*; прыстаўкі *dé-*, *pré-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Артыкль: абугульняючае значэнне азначальнага артыкля; выпадкі адсутнасці артыкля.

Прыметнік: прыметнікі ў функцыі прыслоўяў.

Займеннік: указальныя займеннікі *ça, ce, celui, celle, ceux, celles, cela, ceci*; займеннік *tous*.

Лічэбнік: колькасныя і парадкавыя лічэбнікі.

Дзеяслоў: розныя спосабы выражэння закончанага прошлага часу (*le passé composé, le passé récent*).

Прыслоўе: складанае адмаўленне *ne...jamais, ne...personne*.

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы з даданымі ўмовы.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Указальныя займеннікі: *celui-ci, celui-là, celle-ci, celle-là, ceux-ci, celles-là*. Прошлы просты час *le passé simple*. *Ужыванне *présent* у даданых умовы пасля *si*. Прыналежныя займеннікі: *le mien (les miens), la mienne (les miennes), le tien (les tiens), la tienne (les tiennes) et etc.*

ІСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых навыкаў вучняў на аснове вывучаемага лексіка-граматычнага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1100—1300 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 650—1000 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў *-ico(a), -ano(a), -ense, -eño(a), -és(a), -ino(a), -esco(a)*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Дзеяслоў: авалоданне структурамі ў *Presente de Subjuntivo*.

Modo Imperativo (Imperativo afirmativo, Imperativo negativo).

Авалоданне структурамі са знамянальнымі дзеясловамі ў *Potencial Simple*, структурамі з інфінітыўнымі зваротамі *acabar de + Inf., dejar de + Inf.*

С і н т а к с і с

Авалоданне складаназалежнымі сказами з даданымі (дапаўняльнымі, дзейнікавымі, часу і мэты).

* * *

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь с а ц ы я к у л ь т у р н ы м і в е д а м і і ў м е н н я м і:

† ведаць асноўныя традыцыі і звычаі Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы;

- ✦ ведаць папулярных пісьменнікаў, акцёраў, музыкантаў Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы;
- ✦ ведаць школьныя традыцыі Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы;
- ✦ ведаць асаблівасці нацыянальнай кухні Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы;
- ✦ умець расказаць зарубежнаму равесніку аб якім-небудзь нацыянальным свяце, традыцыі Рэспублікі Беларусь.

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **кампенсаторнымі ўменнямі** ва ўсіх відах маўленчай дзейнасці:

- ✦ прагназіраваць змест аўдыётэксту па загалюўку, пачатку тэксту, па апорных словах;
- ✦ абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, фотаздымкі, табліцы);
- ✦ выкарыстоўваць моўную здагадку (па падабенстве са словамі роднай мовы, па кантэксце);
- ✦ удакладняць змест выказвання суб'ядседніка з дапамогай мімікі і жэстаў, пытанняў, перапытвання;

чытанне

- ✦ прагназіраваць змест па загалюўку, падзагалюўку тэксту, апорных словах, сродках зрокавай нагляднасці;
- ✦ выкарыстоўваць тэкставыя апоры розных відаў (табліцы, графікі, шрыфтавыя выдзяленні);
- ✦ выкарыстоўваць моўную і кантэкстуальную здагадку;
- ✦ выкарыстоўваць двухмоўныя слоўнікі;
- ✦ выкарыстоўваць розныя каментарыі;

гаварэнне

- ✦ звяртацца па дапамогу да суб'ядседніка, выкарыстоўваючы перапытванне і сродкі зрокавай нагляднасці (карта, схема, расклад і інш.);
- ✦ удакладняць змест выказвання з дапамогай мімікі і жэстаў, пытанняў, перапытвання;

пісьмовае маўленне

- ✦ выкарыстоўваць элементы тэксту ў якасці зместавых і моўных апор.

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі**:

- ✦ складаць план выказвання, прачытанага/праслушанага тэксту;

† знаходзіць і абагульняць неабходную інфармацыю на замежнай мове;

† выконваць самастойныя заданні рэпрадуктыўна-прадуктыўнага характару з выкарыстаннем друкаваных матэрыялаў і тэхнічных сродкаў навучання;

† выкарыстоўваць даведачны апарат падручніка, двухмоўныя слоўнікі і іншыя даведачныя матэрыялы;

† ажыццяўляць узаемакантроль у працэсе ўзаемадзеяння.

Вучні павінны выкарыстоўваць набыты **моўны, маўленчы і сацыякультурны вопыт** для:

† вусных зносін з прадстаўнікамі краін вывучаемай мовы;

† азнаямлення з даступнымі ўзорамі мастацкай літаратуры на замежнай мове;

† развіцця добразычлівых і паважлівых адносін да прадстаўнікоў іншых краін;

† больш глыбокага ўсведамлення некаторых асаблівасцей роднай мовы ў параўнанні з вывучаемай замежнай мовай;

† удзелу ў вучэбных праектах, у тым ліку з прадстаўнікамі іншых краін.

ІХ КЛАС

70 (140) гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Міжасобныя адносіны	<ul style="list-style-type: none">● Расказаць і распытаць аб міжасобных адносінах (каханне, павага, сяброўства, адказнасць, клопат)● Расказаць аб сваіх адносінах са сваякамі, сябрамі● <i>Абмеркаваць праблему адносін паміж пакаленнямі</i>● <i>Параіць, як вырашыць праблему</i>

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
	Здаровы лад жыцця	<ul style="list-style-type: none"> ● Абмеркаваць карысныя і шкодныя звычкі ● Расказаць аб здаровым харчаванні і выказаць свае адносіны да яго ● Даць рэкамендацыі па вядзенні здаровага ладу жыцця ● <i>Пераканаць суб'екта ў неабходнасці здаровага ладу жыцця</i>
	Свет моды	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб перавазе ў модзе ● Выказаць свае адносіны да маладзёжнай моды ● <i>Абмеркаваць сучасныя тэндэнцыі ў модзе</i>
Вучэбна-працоўная	Вучоба	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб праблемах, звязаных з вучобай ● Даць парады/рэкамендацыі для павышэння эфектыўнасці вучобы ● Абмеркаваць планы на будучыню ● <i>Растлумачыць, як лепі падрыхтавацца да кантрольнай работы, экзамену</i> ● <i>Прааналізіраваць свой стыль вучэбнай дзейнасці</i>
Сацыяльна-культурная	Сучасныя сродкі камунікацыі	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць аб найбольш значных навуковых вынаходніцтвах у сферы камунікацый (тэлебачанне, камп'ютэр, мабільны тэлефон) ● Абмеркаваць ролю камп'ютэра/Інтэрнета ў сучасным жыцці ● Абмеркаваць праблемы, абумоўленыя распаўсюджаннем камп'ютэрных тэлекамунікацый ● <i>Даказаць перавагу выкарыстання сучасных сродкаў камунікацыі</i>

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
	Вольны час	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб перавагах у сферы вольнага часу ● Расказаць і распытаць аб наведванні музея/тэатра/кінатэатра ● <i>Аргументаваць сваё меркаванне наконт перавагі ў сферы вольнага часу</i>
Сацыяльна-пазнавальная	Надвор'е і клімат	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб кліматычных асаблівасцях Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы ● Абмеркаваць прагноз надвор'я ● Расказаць аб стыхійных бедствах у розных рэгіёнах свету ● <i>Абмеркаваць узаемасувязь надвор'я, клімату, здароўя і дзейнасці чалавека</i>

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых іншамоўныя тэксты дыялагічнага і маналагічнага характару ў прад'яўленні настаўніка, у гука- або відэазапісе ў тэмпе, набліжаным да натуральнага, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест:

✦ вылучаць асноўную інфармацыю ў тэкстах, якія змяшчаюць 2—3 % незнаёмых слоў, аб значэнні якіх можна здагадацца з дапамогай моўнай або кантэкстуальнай здагадкі;

✦ адносна поўна разумець тэксты, якія змяшчаюць 1—2 % незнаёмых слоў, аб значэнні якіх можна здагадацца.

Віды тэкстаў: расказ, інтэрв'ю, аб'ява, размова па тэлефоне, фрагмент радыёпраграмы, відэафільма, песня.

Працягласць гучання тэксту: 2—2,5 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

- † запытаць і паведаміць інфармацыю, вызначаную прадметна-тэматычным зместам зносін;
- † выказаць сваё меркаванне і даведацца пра адносіны суб'яседніка да атрыманай інфармацыі;
- † падтрымаць або абвергнуць меркаванне суб'яседніка і аргументаваць свой пункт гледжання.

Віды дыялога: дыялог-распытванне, дыялог — абмен думкамі, інтэрв'ю, дыялог — пабуджэнне да дзеяння, дыялог-разважанне.

Колькасць рэплік на кожнага суб'яседніка: 6—7.

Маналагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

- † рабіць падрыхтаваныя і невялікія непадрыхтаваныя паведамленні па тэме/праблеме/сітуацыі;
- † апісваць і параўноўваць прадметы, факты і з'явы;
- † расказаць пра пачутае/прачытанае/убачанае;
- † спалучаць апісанне і расказванне з элементамі разважання і выказвання ўласнай ацэнкі.

Аб'ём выказвання: не менш за 10—14 фраз.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, расказванне, разважанне, ацэначнае меркаванне.

Чытанне

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь тэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

- † разумець асноўны змест нескладаных аўтэнтычных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);
- † поўна і дакладна разумець змест нескладаных аўтэнтычных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);
- † знаходзіць неабходную/цікавую для вучня інфармацыю ў тэкстах публіцыстычнага і прагматычнага характару (праглядальнае/пошукавае чытанне);
- † ацэньваць важнасць і навізну выбранай інфармацыі і выказаць свае адносіны да яе.

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу (азнаямленчае чытанне), могуць уключаць да 3—4 % незнаёмых слоў, пра

значэнне якіх можна здагадацца. Аб'ём тэксту: прыкладна 2600—3500 друкаваных знакаў з прабеламі. Тэксты для вывучальнага чытання могуць уключаць да 2—3 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: прыкладна 2100—3000 друкаваных знакаў з прабеламі.

Віды тэкстаў: артыкул у маладзёжным часопісе, навукова-папулярны артыкул, буклет музея, пісьмо, e-mail, афіша.

Пісьмовае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь прадудыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі краіны вывучаемай мовы:

- + пісаць віншаванні, запрашэнні, асабістыя пісьмы;
- + пісаць кароткую аўтабіяграфію;
- + каратка расказваць змест праслуханага/прачытанага тэксту;
- + пісаць міні-сачыненне па прапанаванай тэме.

Аб'ём тэксту: не менш за 90—130 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Націск у вытворных словах. Выкарыстанне інтанацыі для выказвання пачуццяў і эмоцый.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1250—1550 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 850—1250 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы *-ty, -ist, -ship*; прыстаўкі *in-, in-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Артыкль: артыкль з уласнымі імёнамі (назвы тэатраў, музеяў, кінатэатраў); артыкль з назвамі сродкаў камунікацыі (тэлебачанне, тэлефон, камп'ютэр); артыкль з абстрактнымі назоўнікамі (*love, care, friendship, responsibility*).

Прыметнік: прыметнікі і прыслоўі, якія цяжка разпазнаць (*hard — hardly, good — well, late — lately, bad — badly*).

Займеннік: абсалютныя прыналежныя займеннікі (*mine*), адносныя займеннікі (*what, where, why, when*), неазначальныя займеннікі (*other, another*).

Дзеяслоў: спосабы выражэння дзеянняў у будучым (*Present Simple, Present Continuous, Future Simple*).

Прыслоўе: вышэйшая і найвышэйшая ступені параўнання прыслоўяў.

Прыназоўнік: прыназоўнікі з назоўнікамі.

С і н т а к с і с

Параўнальныя сказы *the more...the better*.

Складаназалежныя сказы з рознымі даданымі.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Прыстаўкі: *dis-, mis-, open-*.

Інфінітыў: віды інфінітыва (*Indefinite, Continuous, Perfect, Perfect Continuous*).

Мадальныя дзеясловы: *can't, could, may/might, must* з рознымі відамі інфінітыва для выражэння меркавання аб магчымасці/немагчымасці выканання дзеянняў.

Злучнік: *for, since*.

*Ускосная мова.

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя сказаў з інфінітывам з часціцай *zi*.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1250—1550 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 850—1250 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў: *-sam, -los*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: род назоўнікаў (сістэматызацыя). Множны лік назоўнікаў (сістэматызацыя). Пяць спосабаў утварэння множнага ліку на-

зоўнікаў: *-e, -e; -er, -er; -en, -n; -s; -Ø, -Ø*. Асобы від скланення назоўнікаў. Скланенне назоўнікаў (сістэматызацыя).

Артыкль: азначальны артыкль, калі пасля назоўнікаў стаіць назоўнік у родным склоне або назоўнік з прыназоўнікам. Азначальны, незначальны артыклі, адсутнасць артыкля (сістэматызацыя).

Прыметнік: скланенне прыметнікаў, перад якімі адсутнічае суправаджальнае слова: артыкль, указальны займеннік, адмаўленне *kein*, прыналежны займеннік, лічэбнік. Скланенне прыметнікаў пасля незначальных займеннікаў *viele, einige*, а таксама колькасных лічэбнікаў у назоўным і вінавальным склонах.

Дзеяслоў: часавыя формы дзеяслова ў незалежным стане (сістэматызацыя). Часавыя формы дзеяслова ў залежным стане: *Präsens Passiv* і *Präteritum Passiv*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі, якія патрабуюць давальнага склону (сістэматызацыя).

С і н т а к с і с

Інфінітыў: інфінітыў без часціцы *zu* пасля мадальных дзеясловаў; дзеясловаў успрымання *sehen, hören*; дзеясловаў, якія абазначаюць рух (у функцыі акалічнасці); дзеясловаў *werden, bleiben*. Інфінітыў з часціцай *zu* пасля групы дзеясловаў: *beginnen, brauchen, bitten, erlauben, raten, glauben, hoffen, planen, vergessen, versprechen, versuchen*; пасля дзееспрыметнікаў і прыметнікаў: *es ist gesund/schlecht/höflich/interessant/leicht/schwer/(un) möglich* і інш.; абстрактных назоўнікаў: *haben + Angst/Lust/Möglichkeit/Schwierigkeit/Problem/Zeit*; пасля *machen + Freude/Spaß*.

Складаназалежны сказ. Даданы сказ мэты са злучнікам *damit*.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Дзеяслоў: мадальныя дзеясловы ў *Präsens* і *Präteritum Aktiv* для выражэння: *können* — дазволу, жадання; *dürfen* — права, паўнамоцтва; *müssen* — даручэння, задання, абавязку; *sollen* — загаду трэцяй асобе, парады, рэкамендацыі ў форме *sollte*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі, якія патрабуюць роднага склону, *wegen, trotz, unweit, infolge*.

Прыназоўнік *von* для ўказання на носьбіта дзеяння ў пасіўных сказах.

Структуры са знамянальнымі дзеясловамі ў *Infinitiv Passiv*; канструкцыя *haben/sein + zu + Infinitiv*. Інфінітыўныя звароты *statt/ohne...zu + Infinitiv*.

Складаназлучаны сказ са злучнікамі *sowohl...als auch*.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя асноўных тыпаў простага, складаназлучанага і склада-назалежнага сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1250—1550 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 850—1250 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў *-al, -el, -ible, -able*; пры-стаўкі *mi-, a-, bi-, bis-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: назоўнікі жаночага роду, якія абазначаюць прафесіі.

Артыкль: абагульняючае значэнне азначальнага і неазначальнага артыкляў; адсутнасць артыкля.

Дзеяслоў: умоўны лад *Le conditionnel présent*; часы абвеснага ладу; дапасаванне часоў (план цяперашняга часу).

Прыслоўе: асобныя формы ўтварэння ступеней параўнання.

С і н т а к с і с

Сістэматызацыя асноўных тыпаў простага і складаназлучанага сказаў. Ужыванне часоў у даданым умовы пасля злучніка *si*.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Даўно прашлы час *le plus-que-parfait*. Безасабовая форма дзея-слова: *le participe passé*. Ускоснае пытанне, ускосная мова.

ІСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых навыкаў вучняў на аснове вывучаемага лексіка-граматычнага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150—250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200—250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1250—1550 лексічных адзінак.
Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 850—1250 лексічных адзінак.
Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-icia, -icio*, прыметнікаў *-al*, прыслоўяў *-mente*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Дзеяслоў: азнаямленне з формамі, значэннем і ўжываннем дзеясловаў у *Preterito Imperfecto de Subjuntivo*.

Д з е е п р ы м е т н і к: *Participio Pasado* ў функцыі азначэння, канструкцыя *estar + Participio Pasado*.

Прыслоўе: прыслоўе спосабу дзеяння.

Дапасаванне часоў пры замене простага мовы на ўжоскую.

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы з даданымі ўмовы (II тыпу).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Дзеяслоў: азнаямленне з формамі і значэннем дзеясловаў у *Preterito Perfecto de Subjuntivo*.

Potencial Simple ў мадальным значэнні.

* * *

Па заканчэнні вывучэння замежнай мовы ў IX класе вучні агульнаадукацыйных устаноў п а в і н н ы:

ведаць:

• асаблівасці вымаўлення і рытміка-меладычнай арганізацыі іншамоўнага маўлення;

• значэнні вывучаных лексічных адзінак, уключаючы ацэнную лексіку, устойлівыя словазлучэнні, асноўныя спосабы словаўтварэння (словаскладанне, афіксацыя, канверсія);

• значэнні рэалій, фразеалагічных спалучэнняў, характэрных для культуры краін вывучаемай мовы ў рамках прадметна-тэматычнага зместу праграмы;

• значэнні вывучаных граматычных з'яў прадуктыўнага і рэцэптыўнага мінімумаў і іх месца ў сістэме вывучаемай замежнай мовы;

валодаць навыкамі:

- ✦ выбару і камбінавання лексічных адзінак з улікам сітуацый зносінаў у адпаведнасці з камунікатыўнымі намерамі таго, хто гаворыць і піша;
- ✦ распазнання значэнняў мнагазначных і складаных слоў у рамках прадметна-тэматычнага зместу праграмы;
- ✦ граматычна правільнага афармлення іншамоўнага маўлення ў розных сітуацыях зносінаў у адпаведнасці з камунікатыўнымі намерамі таго, хто гаворыць і піша;
- ✦ разумення граматычных з'яў вывучаемай мовы ў працэсе чытання і ўспрымання мовы на слых.

Вучні павінны валодаць сацыякультурнымі ведамі і ўменнямі:

- ✦ ведаць асаблівасці правядзення вольнага часу зарубежнымі равеснікамі;
- ✦ ведаць традыцыі, звязаныя з нацыянальнай кухняй і культурай харчавання Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы;
- ✦ валодаць уменнямі маўленчага і немаўленчага этыкету (у гасцях у зарубежнага равесніка);
- ✦ умець арыентавацца ў надпісах, знаках, аб'явах; карыстацца карткамі, планами мясцовасці ў краінах вывучаемай мовы;
- ✦ умець уступаць у зносіны з равеснікамі, у тым ліку ў Інтэрнеце.

Вучні павінны валодаць кампенсаторнымі ўменнямі ва ўсіх відах маўленчай дзейнасці:

ўспрыманне і разуменне маўлення на слых

- ✦ прагназіраваць змест аўдыётэксту па загалюўку, пачатку і канцоўцы тэксту, па апорных словах;
- ✦ абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, фотаздымкі, табліцы);
- ✦ выкарыстоўваць моўную і кантэкстуальную здагадку для аднаўлення прабелаў у змесце аўдыётэксту/выказвання;
- ✦ удакладняць змест выказвання суб'яседніка з дапамогай мімікі і жэстаў, пытанняў, перапытвання;

чытанне

- ✦ прагназіраваць змест па загалюўку, падзагалюўку тэксту, апорных словах, сродках зрокавай нагляднасці;

- † выкарыстоўваць тэкставыя апоры розных відаў (табліцы, графікі, шрыфтавыя выдзяленні);
- † выкарыстоўваць моўную і кантэкстуальную здагадку;
- † выкарыстоўваць двухмоўныя слоўнікі;
- † выкарыстоўваць розныя каментарыі;

гаварэнне

- † звяртацца па дапамогу да субяседніка, выкарыстоўваючы перапытванне і сродкі зрокавай нагляднасці (карта, схема, расклад і інш.);
- † удакладняць змест выказвання з дапамогай мімікі і жэстаў;
- † выкарыстоўваць сінанімічныя сродкі з мэтай удакладнення, тлумачэння;

пісьмовае маўленне

- † выкарыстоўваць элементы тэксту ў якасці зместавых і моўных апор.

Вучні павінны валодаць вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі:

- † складаць план, фармуляваць тэзісы выказвання;
- † знаходзіць і абагульняць неабходную інфармацыю на замежнай мове;
- † выконваць самастойныя заданні рэпрадуктыўна-прадуктыўнага характару з выкарыстаннем друкаваных матэрыялаў і тэхнічных сродкаў навучання;
- † ажыццяўляць самакантроль і ўзаемакантроль у працэсе ўзаемадзеяння;
- † выкарыстоўваць даведачны апарат падручніка, іншых вучэбных матэрыялаў і двухмоўныя слоўнікі.

Вучні павінны выкарыстоўваць набыты моўны, маўленчы і сацыякультурны вопыт для:

- † вусных зносін з прадстаўнікамі іншых краін;
- † атрымання звестак, неабходных у адукацыйных і самаадукацыйных мэтах, з іншамоўных крыніц інфармацыі (у тым ліку праз Інтэрнет);
- † развіцця добрачытлівых і паважлівых адносін да прадстаўнікоў іншых краін;
- † удзелу ў вучэбных праектах, у тым ліку з прадстаўнікамі іншых краін.

Х КЛАС

70 (140) гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ МОЎНЫХ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Віды жылля	<ul style="list-style-type: none">● Расказаць і распытаць аб відах жылля ў Рэспубліцы Беларусь і краіне вывучаемай мовы● Апісаць дом/кватэру сваёй мары● <i>Абмеркаваць праблемы культуры быту ў Рэспубліцы Беларусь і краіне вывучаемай мовы</i>
Вучэбна-працоўная	Адукацыя	<ul style="list-style-type: none">● Расказаць і распытаць аб сістэме адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь і краіне вывучаемай мовы● Параўнаць і абмеркаваць сістэмы адукацыі ў роднай краіне і краіне вывучаемай мовы● <i>Абмеркаваць экзамены ў сістэме адукацыі сваёй краіны і краіны вывучаемай мовы</i>
Сацыяльна-культурная	Сродкі масавай інфармацыі	<ul style="list-style-type: none">● Расказаць і распытаць аб любімых газетах/часопісах● Парэкамендаваць прачытаць цікавы артыкул / паглядзець тэлеперадачу● Зрабіць кароткі агляд асноўных навін на ТБ і ў друкаваных выданнях● <i>Расказаць аб вядомых зарубежных і беларускіх газетах і часопісах</i>
	Мастацтва	<ul style="list-style-type: none">● Расказаць і распытаць аб падзеях культурнага жыцця ў Рэспубліцы Беларусь і краіне вывучаемай мовы● Парэкамендаваць наведаць канцэрт/выставу

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
		<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць аб любімым музыканце / музычнай групе / мастаку ● <i>Абмяняцца ўражаннямі аб канцэрце/выставе</i>
	Маладзёжныя арганізацыі	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб маладзёжных арганізацыях у Рэспубліцы Беларусь і краіне вывучаемай мовы ● Расказаць аб асабістым удзеле ў рабоце маладзёжнай арганізацыі ● <i>Даказаць неабходнасць удзелу моладзі ў грамадскім жыцці</i>
Сацыяльна-пазнавальная	Навука і тэхніка	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб сучасных навуковых дасягненнях/адкрыццях ● Абмеркаваць перспектывы развіцця навукі і тэхнікі ў сваёй краіне і ў свеце ● <i>Абмеркаваць станоўчыя і адмоўныя бакі навуковага прагрэсу</i>
	Знакамітыя людзі Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб знакамітых людзях Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы ● Ацаніць уклад знакамітай асобы ў развіццё навукі/культуры ● <i>Выказаць і аргументаваць сваё меркаванне наконт выказванняў знакамітых людзей</i>

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых пры непасрэдных зносінах і ў гука-ці відэазапісе:

† асноўны змест аўдыё- і відэатэкстаў, якія змяшчаюць 3—4 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай або кантэкстуальнай здагадкі;

† адносна поўна разумець змест тэкстаў, якія змяшчаюць 2—3 % незнаёмых слоў, пра значэнне якіх можна здагадацца.

Віды тэкстаў: апавяданне, біяграфія, інтэрв’ю, аб’ява, размова па тэлефоне, фрагмент радыёпраграмы, відэафільма, тэленавіны.

Працягласць гучання тэксту: 2—2,5 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

† запытаць і паведаміць інфармацыю, вызначаную прадметна-тэматычным зместам зносін;

† выказаць свае адносіны і даведацца пра меркаванне суб’яседніка наконт атрыманай інфармацыі, даць эмацыянальную ацэнку;

† аргументаваць сваё меркаванне ў дыскусіі.

Віды дыялога: дыялог-распытванне, дыялог — абмен думкамі, інтэрв’ю, дыялог-разважанне.

Колькасць рэплік на кожнага суб’яседніка: 7—8.

Маналагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь рабіць падрыхтавання і непадрыхтавання паведамленні па тэме/праблеме/сітуацыі:

† апісваць і параўноўваць прадметы, факты, з’явы;

† расказаць аб пачутым/прачытаным/убачаным з выкарыстаннем эмацыянальна-ацэначных меркаванняў;

† спалучаць апісанне і расказванне з разважаннем і выказваннем асабістай ацэнкі.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, параўнанне, расказванне, разважанне, ацэначнае меркаванне.

Аб’ём выказвання: не менш за 12—16 фраз.

Чытанне

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь тэксты з рознай паўнатай, дакладнасцю і глыбінёй пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

† разумець асноўны змест нескладаных аўтэнтчных мастацкіх, навукова-папулярных і публіцыстычных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

✦ поўна і дакладна разумець змест нескладаных аўтэнтчных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

✦ знаходзіць неабходную/значную інфармацыю ў тэкстах публіцыстычнага і прагматычнага характару (праглядальнае/пошукавае чытанне);

✦ ацэньваць важнасць і навізну выбранай інфармацыі і выказаць свае адносіны да яе;

✦ вызначаць галоўную ідэю і задуму аўтара.

Тэксты, прызначаныя для азнаямленага чытання, могуць уключаць да 4—5 % незнаёмых слоў, пра значэнне якіх можна здагадацца. Аб'ём тэксту: прыкладна 3000—4000 друкаваных знакаў з прабеламі. Тэксты для вывучальнага чытання могуць уключаць да 3—4 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: прыкладна 2500—3500 друкаваных знакаў з прабеламі. Для навучання праглядальнаму/пошукаваму чытанню мэтазгодна выкарыстоўваць адзін або некалькі разнажанравых тэкстаў.

Віды тэкстаў: апавяданне, артыкул у газеце/часопісе, праграма спектакля, аб'ява, рэклама.

Пісьмовае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь прадудыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

✦ пісаць віншаванні, запрашэнні, асабістыя пісьмы;

✦ пісаць кароткую аўтабіяграфію, запаўняць анкету;

✦ каротка выкладаць змест праслуханага/прачытанага тэксту;

✦ пісаць міні-сачыненне па прапанаванай тэме/праблеме.

Аб'ём тэксту: не менш за 100—150 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых і рытміка-інтанацыйных навікаў вучняў на аснове вывучаемага моўнага і маўленчага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150—200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200—300 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1400—1750 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 1050—1550 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: складаныя прыметнікі і назоўнікі; суфіксы назоўнікаў *-ment, -ist*, прыметнікаў *-(ic)al, -ive*; дзеясловаў *-en, -fy*; прыстаўкі *ir-, im-, il-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: сістэматызацыя ўтварэння множнага ліку.

Артыкль: ужыванне артыкля з назвамі газет, часопісаў, маладзёжных арганізацый; ужыванне/адсутнасць артыкля ва ўстойлівых словазлучэннях.

Дзеяслоў: спосабы выражэння дзеянняў у прошлым (*Past Simple — Past Continuous, Past Perfect*).

І н ф і н і т ы ў: аб'ектны інфінітыўны зварот (*Complex Object*).

Г е р у н д ы ў: ужыванне пасля дзеясловаў з прыназоўнікамі.

С і н т а к с і с

Простая і ўкосная мова.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Адваротны парадак слоў у сказе з *hardly/scarcely...when, no sooner...than*.

Сцвярдзальныя, адмоўныя і пыталыныя формы *Future Continuous, Past Perfect Continuous, Present Continuous Passive*.

*Умоўны лад.

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Дзяленне сказаў на сэнсавыя групы. Інтанацыя складаназлучаных сказаў, у якія ўваходзяць некалькі меладычных груп.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150—200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200—300 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1400—1750 лексічных адзінак.
Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 1050—1550 лексічных адзінак.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: род субстантывіраваных назоўнікаў. Скланенне субстантывіраваных назоўнікаў. Скланенне ўласных імёнаў. Скланенне геаграфічных назваў. Асобыя выпадкі ўтварэння множнага ліку назоўнікаў (сістэматызацыя): назоўнікі на *-um, -ion*: *das Zentrum — die Zentren; das Museum — die Museen; das Stadion — die Stadien*; змяненне слова: *der Kaufmann — die Kaufleute, der Rat — die Ratschläge*; можны лік для размежавання назоўнікаў, розных па значэнні: *die Bank (лаўка) — die Bänke; die Bank (банк) — die Banken; das Wort (слова як звязнае маўленне) — die Worte; das Wort (слова) — die Wörter*.

Назоўнікі без формы множнага ліку: субстантывіраваныя інфінітывы; рэчыўныя невылічальныя, абстрактныя, зборныя назоўнікі; назоўнікі меры і вагі (выключэнне складаюць назоўнікі жаночага роду). Назоўнікі без формы адзіночнага ліку: некаторыя групы асоб: *die Leute, die Eltern, die Geschwister*; назоўнікі: *die Möbel, die Ferien, die Makkaroni, die Papiere (дакументы), die Spagetti*.

С і н т а к с і с

Складаназлучаныя сказы. Даданыя часу са злучнікамі *als, wenn, nachdem*.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Займеннік: адносныя займеннікі *der, die, das*.

Дзеяслоў: часавыя формы дзеясловаў прошлага часу *Perfekt / Plusquamperfekt Passiv*. Часавая форма дзеясловаў будучага часу *Futurum I Passiv. Infinitiv Passiv. Zustandspassiv*.

Складаназлучаныя сказы: даданыя часу са злучнікамі *während, bevor*. Даданыя азначальныя з адноснымі займеннікамі *der, die, das*.

Злучнікі: састаўны злучнік *je...desto*.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых і рытміка-інтанацыйных навываў вучняў на аснове вывучаемага моўнага і маўленчага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150—200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200—300 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1400—1750 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 1050—1550 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў *-ard, -arde*; прыстаўкі *in-, im-, ir-, il-*. Сістэматызацыя спосабаў словаўтварэння.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Сістэматызацыя ўжывання: артыкля (неазначальнага, азначальнага, частковага); назоўнікаў і прыметнікаў мужчынскага і жаночага роду ў адзіночным і множным ліку; асабовых займеннікаў.

Дзеяслоў: умоўны лад *le subjonctif présent* у простым і даданым дапаўняльным сказах; дапасаванне часоў (план прошлага часу).

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы з даданымі прычыны і мэты.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

*Неасабовыя формы дзеясловаў: *l'infinitif présent, l'infinitif passé.*

*Прыметнікі, утвораныя ад дзеясловаў: *l'adjectif verbal. Le participe présent, le participe passé.*

ІСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых і рытміка-інтанацыйных навываў вучняў на аснове вывучаемага моўнага і маўленчага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150—200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200—300 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1400—1750 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 1050—1550 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы дзеясловаў *-ificar, -ecer*; прыстаўка *pre-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Займеннік: прыналежныя займеннікі (поўная форма) у ролі прыметнікаў і назоўнікаў.

Дзеяслоў: сістэматызацыя ўсіх вывучаных трывальна-часавых форм *Modo Indicativo (Pretérito Perfecto, Pretérito Indefinido, Pretérito Imperfecto, Pretérito Pluscuamperfecto, Futuro Simple)*, *Modo Subjuntivo (Presente de Subjuntivo, Imperfecto de Subjuntivo)* і *Modo Potencial (Simple)*. Дапасаванне часоў у *Modo Indicativo*. Простая і ўскосная мова.

Прыназоўнік: прыназоўнікавае кіраванне дзеясловаў.

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы з даданымі ўмовы I, II тыпаў.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Дзеяслоў: азнаямленне з асаблівасцямі і ўжываннем дзеясловаў у *Futuro Compuesto de Indicativo, Potencial Compuesto*.

Азнямленне з мадальнай функцыяй *Futuro Simple*.

* * *

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **сацыякультурнымі ведамі і ўменнямі**:

- † ведаць асаблівасці сістэмы адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь і краінах вывучаемай мовы;
- † ведаць асноўныя сродкі масавай інфармацыі Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы;
- † ацаніць уклад сваёй краіны і краін вывучаемай мовы ў развіццё сусветнай культуры, навукі і тэхнікі;
- † умець расказаць зарубежнаму ровесніку пра жыццё моладзі ў Рэспубліцы Беларусь;
- † умець выкарыстоўваць клішэ і ўстойлівыя словазлучэнні, якія адлюстроўваюць асаблівасці культуры краін вывучаемай мовы, у межах вывучанай тэматыкі.

Вучні п а в і н н ы в а л о д а ц ь **кампенсаторнымі ўменнямі** ва ўсіх відах маўленчай дзейнасці:

успрыманне і разуменне маўлення на слых

- † выкарыстоўваць атрыманую перад праслухоўваннем аўдыётэксту інфармацыю (уводзіны ў сітуацыю, тлумачэнне, папярэднія пытанні і інш.);
- † прагназіраваць змест аўдыётэксту па загалюўку, пачатку і канцоўцы тэксту, па апорных словах;

† выкарыстоўваць моўную і кантэкстуальную здагадку для аднаўлення прабелаў у змесце аўдыётэксту/выказвання;

† ігнараваць незнаёмыя словы, якія не ўплываюць на разуменне асноўнага зместу;

† удакладняць змест выказвання суб'яседніка з дапамогай мімікі і жэстаў, пытанняў, перапытвання;

† удакладняць змест выказвання суб'яседніка з дапамогай пытанняў;

чытанне

† прагназіраваць змест па загалоўку, падзагалоўку тэксту, апорных словах, па сродках зрокавай нагляднасці;

† выкарыстоўваць тэкставыя апоры розных відаў (табліцы, графікі, шрыфтавыя выдзяленні);

† выкарыстоўваць моўную і кантэкстуальную здагадку;

† ігнараваць незнаёмыя словы, якія не ўплываюць на разуменне асноўнага зместу тэксту;

† выкарыстоўваць двухмоўныя слоўнікі;

† выкарыстоўваць розныя каментары;

гаварэнне

† звяртацца па дапамогу да суб'яседніка, выкарыстоўваючы перапытванне і сродкі зрокавай нагляднасці (карта, схема, расклад і інш.);

† удакладняць змест выказвання з дапамогай мімікі і жэстаў;

† выкарыстоўваць сінанімічныя сродкі з мэтай удакладнення і тлумачэння;

пісьмовае маўленне

† выкарыстоўваць элементы тэксту ў якасці зместавых і моўных апор;

† выкарыстоўваць сінанімічныя сродкі для выказвання думкі.

Вучні павінны валодаць вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі:

† складаць план, фармуляваць тэзісы выказвання;

† знаходзіць і абагульняць неабходную інфармацыю на замежнай мове;

† выконваць самастойныя заданні рэпрадуктыўна-прадуктыўнага характару з выкарыстаннем друкаваных матэрыялаў і тэхнічных сродкаў навучання;

† ажыццяўляць самакантроль і ўзаемакантроль у працэсе ўзаемадзеяння;

- † супастаўляць моўныя з’явы ў роднай і замежнай мовах;
- † выкарыстоўваць даведачны апарат падручніка, другіх вучэбных матэрыялаў і слоўнікі.

Вучні павінны выкарыстоўваць набыты моўны, маўленчы і сацыякультурны вопыт для:

- † вусных зносін з прадстаўнікамі іншых краін, арыентацыі ў сучасным полікультурным свеце;
- † атрымання звестак, неабходных у адукацыйных і самаадукацыйных мэтах з іншамоўных крыніц інфармацыі (у тым ліку праз Інтэрнет);
- † развіцця добрабычлівых і паважлівых адносін да прадстаўнікоў іншых краін;
- † вывучэння каштоўнасцей сусветнай культуры, культурнай спадчыны і дасягненняў іншых краін і азнаямлення прадстаўнікоў замежных краін з культурай і дасягненнямі Рэспублікі Беларусь;
- † аказання дапамогі замежным гасцям у сітуацыі штодзённых зносін.

XI КЛАС

70 (140) гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ МОЎНЫХ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Сям’я	<ul style="list-style-type: none"> ● Абмеркаваць ролю сям’і ў жыцці грамадства ● Расказаць і распытаць аб сямейных святах, традыцыях ● <i>Абмеркаваць праблемы выхавання дзяцей у сям’і</i>
Вучэбна-працоўная	Выбар прафесіі	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб будучай прафесіі ● Абгрунтаваць свой выбар прафесіі

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
		<ul style="list-style-type: none"> ● Абмеркаваць вартасці і недахопы розных прафесій ● <i>Расказаць і распытаць аб ролі замежнай мовы ў прафесійнай дзейнасці чалавека</i>
Сацыяльна-культурная	Нацыянальны характар	<ul style="list-style-type: none"> ● Апісаць асаблівасці нацыянальнага характару беларусаў ● Абмеркаваць асаблівасці нацыянальнага характару прадстаўнікоў краіны вывучаемай мовы ● <i>Выказаць і абгрунтаваць сваё меркаванне наконт якога-небудзь стэрэатыпнага меркавання ў адносінах да беларусаў і прадстаўнікоў краіны вывучаемай мовы</i>
	Міжнароднае супрацоўніцтва	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб кантактах з замежнымі ровеснікамі ● Расказаць аб культурных сувязях Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы ● <i>Абмеркаваць ролю міжнароднага супрацоўніцтва ў розных сферах дзейнасці</i>
Сацыяльна-пазнавальная	Турызм	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб правядзенні вольнага часу ў Рэспубліцы Беларусь і краіне вывучаемай мовы ● Абмяняцца меркаваннямі аб розных відах турызму ● Запытаць і атрымаць неабходную інфармацыю ў турыстычным агенцтве ● <i>Абмеркаваць цяжкасці, якія ўзнікаюць у час падарожжа, і шляхі іх пераадолення</i>

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
	Экалогія	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб асноўных экалагічных праблемах сваёй краіны і краіны вывучаемай мовы ● Выказаць меркаванне наконт вырашэння экалагічнай праблемы і аргументаваць яго ● <i>Абмеркаваць розныя шляхі вырашэння праблем аховы навакольнага асяроддзя</i>
	Сацыякультурны партрэт краіны	<ul style="list-style-type: none"> ● Параўнаць розныя краіны вывучаемай мовы (дзяржаўны лад, сістэмы адукацыі, звычаі і традыцыі) ● Прадставіць сацыякультурны партрэт Рэспублікі Беларусь (звычаі, традыцыі, уклад у сусветную навуку і культуру) ● <i>Абмеркаваць сучаснае культурнае жыццё ў Рэспубліцы Беларусь і краінах вывучаемай мовы</i>

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь на слых пры непасрэдных зносінах і ў гука-ці відэазапісе:

✦ асноўны змест аўдыё- і відэатэкстаў, якія змяшчаюць 3—4 % незнаёмых слоў;

✦ адносна поўна разумець змест тэкстаў, якія змяшчаюць 2—3 % незнаёмых слоў, аб значэнні якіх можна здагадацца.

Віды тэкстаў: апавяданне, інтэрв'ю, аб'ява, размова па тэлефоне, фрагмент радыёпраграмы, відэафільм, тэленавіны.

Працягласць гучання тэксту: 2—3 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

- † удзельнічаць у абмеркаванні тэм і праблем, вызначаных прадметна-тэматычным зместам маўлення;
- † абгрунтаваць сваё меркаванне;
- † абмяняцца фактычнай і ацэначнай інфармацыяй з некалькімі ўдзельнікамі маўленчых зносін;

Віды дыялога: дыялог-распытванне, дыялог — абмен думкамі, інтэрв'ю, дыялог-разважанне, палілог.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 7—8.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

- † апісваць і параўноўваць прадметы, факты, з'явы;
- † расказаць аб пачутым/прачытаным/убачаным;
- † спалучаць апісанне і расказванне з разважаннем і выказваннем асабістай ацэнкі;

† разважаць аб фактах, падзеях, аргументаваць свой пункт гледжання, рабіць вывады.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, параўнанне, расказванне, разважанне, ацэначнае меркаванне.

Аб'ём выказвання: не менш за 15—20 фраз.

Чытанне

Вучні павінны разумець тэксты з рознай паўнатай, дакладнасцю і глыбінёй пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

- † разумець асноўны змест аўтэнтчных мастацкіх, навукова-папулярных і публіцыстычных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);
- † поўна і дакладна разумець змест аўтэнтчных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);
- † знаходзіць неабходную/значную інфармацыю ў тэкстах розных жанраў (праглядальнае/пошукавае чытанне);
- † вызначаць галоўную ідэю і задуму аўтара, у тым ліку якія паказаны імпліцытна.

Тэксты, прызначаныя для азнаямленчага чытання, могуць уключаць 4—6 % незнаёмых слоў, пра значэнне якіх можна здагадацца.

Аб'ём тэксту: прыкладна 3000—4000 друкаваных знакаў з прабеламі. Тэксты для вывучальнага чытання могуць уключаць да 3—5 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: прыкладна 2500—3500 друкаваных знакаў з прабеламі. Для навучання праглядальнаму/пошукаваму чытання мэтазгодна выкарыстоўваць адзін або некалькі тэкстаў прагматычнага характару.

Віды тэкстаў: апавяданне, артыкул у газеце/часопісе, дзелавое пісьмо, асабістае пісьмо, анкета, рэзюме, справаздача, веб-старонка, e-mail, турыстычны буклет/брашура, рэклама.

Пісьмовае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь прадудыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

- ✦ пісаць віншаванні, запрашэнні, асабістыя пісьмы;
 - ✦ пісаць нескладаныя дзелавыя пісьмы;
 - ✦ пісаць аўтабіяграфію, запаўняць анкету;
 - ✦ састаўляць рэзюме па змесце праслуханага/прачытанага тэксту;
 - ✦ пісаць сачыненне па прапанаванай тэме.
- Аб'ём тэксту: не менш за 110—170 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых і рытміка-інтанацыйных навываў вучняў на аснове вывучаемага моўнага і маўленчага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150—200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200—300 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1550—1950 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 1250—1850 лексічных адзінак.

Сродкі міжфразавай сувязі: *however, nevertheless, etc.*

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў *-ian, -an*; прыстаўка дзеясловаў *en-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Артыкль: сістэматызацыя правіл ужывання артыкля.

Займеннік: сістэматызацыя асноўных тыпаў.

Дзеяслоў: сістэматызацыя часавых форм дзеясловаў.

М а д а л ь н ы я д з е я с л о в ы: сістэматызацыя мадальных дзеясловаў па значэнні.

Прыназоўнік: прыназоўнікі з дзеясловамі.

Злучнік: сістэматызацыя злучнікаў і злучальных слоў.

С і н т а к с і с

Умоўны лад у складаназалежных сказах нерэальнай умовы, якія адносяцца да цяперашняга/будучага/прошлага часу.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Суфіксы *-dom, -hood, -ism, -ese*.

Сцвярдзальныя, адмоўныя і пыталыныя формы дзеясловаў у *Present Perfect Passive, Past Perfect Passive, Future Perfect Continuous*.

Герундыяльныя і дзеепрыметнікавыя звароты.

Звароты з фармальным дзейнікам.

Суб'екны інфінітыўны зварот (*Complex Subject*).

*Дапасаванне дзейніка да выказніка.

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя сказаў са словамі, якія ўводзяць простую мову.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150—200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200—300 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1550—1950 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 1250—1850 лексічных адзінак.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Дзеяслоў: умоўны лад. *Die würde-Form... Infinitiv* для выказвання ветлівай прапановы, просьбы, парады, рэкамендацыі. *Präteritum Konjunktiv* для выражэння нерэальнага дзеяння ў цяперашнім часе; *Plus-*

quatperfekt Konjunktiv для выражэння нерэальнага дзеяння ў прошлым часе.

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы. Даданыя ўступальныя са злучнікам *obwohl/obgleich*. Складаназалежныя сказы (сістэматызацыя).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Ускосная мова. *Partizip I* і *Partizip II* у якасці азначэння. Субстантывіраваныя дзеепрыметнікі. Развітыя азначэнні.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых і рытміка-інтанацыйных навываў вучняў на аснове вывучаемага моўнага і маўленчага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150—200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200—300 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1550—1950 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 1250—1850 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: сістэматызацыя спосабаў словаўтварэння.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Сістэматызацыя ўжывання: назоўнікаў; прыметнікаў у звычайнай, вышэйшай і найвышэйшай ступенях параўнання; прыслоўяў; прыназоўнікаў; злучнікаў; трывальна-часавых форм дзеяслова.

С і н т а к с і с

Дапасаванне часоў. Сістэматызацыя ўжывання розных тыпаў складаназлучанага і складаназалежнага сказаў.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

*Неасабовая форма дзеяслова: *le gérondif. Le conditionnel passé. Le subjonctif passé.*

ІСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых і рытміка-інтанацыйных навываў вучняў на аснове вывучаемага моўнага і маўленчага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150—200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200—300 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1550—1950 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 1250—1850 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-ante*, *-ente*, *-anza*, *-ez*, *-eza*, дзеясловаў *-izar*; прыстаўкі *en(m)-*, *ante-*, *entre-*, *ex-*, *extra-*, *inter-*, *sobre-*, *sub-*, *pro-*, *trans-*. Сістэматызацыя спосабаў словаўтварэння.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Артыкль: сістэматызацыя ўжывання артыкля.

Дзеяслоў: *Modo Subjuntivo* ў самастойных сказах.

Займеннік: прыназоўнікавая і беспрыназоўнікавая формы асабовых займеннікаў у якасці прамога і ўскоснага дапаўненняў.

Адносныя займеннікі *que*, *quien(-es)*; *cual/cuales*, *el cual*, *la cual*, *los cuales*, *las cuales*, *lo cual*; *cuyo(a)*, *cuynos(as)*.

Дапасаванне часоў. Простая і ўскосная мова. Замена простаі мовы на ўскосную.

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы з даданымі ўмовы I і II тыпаў.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Азнямленне з асаблівасцямі і ўжываннем дзеясловаў у *Pluscuamperfecto de Subjuntivo*.

Азнямленне з канструкцыяй *Acc. + Inf.* і канструкцыямі з герундыем: *ir*, *andar*, *llevar* + *Gerundio*.

Дробавыя лічэбнікі.

С і н т а к с і с

Даданыя ўмовы III і змешанага тыпаў.

* * *

Па заканчэнні вывучэння замежнай мовы ў агульнаадукацыйных установах вучні п а в і н н ы:

ведаць:

† асаблівасці вымаўлення і рытміка-меладычнай арганізацыі іншамоўнага маўлення;

✦ значэнні вывучаных лексічных адзінак, уключаючы ацэначную лексіку, устойлівыя словазлучэнні, асноўныя спосабы словаўтварэння (словаскладанне, афіксацыя, канверсія);

✦ значэнні рэалій, характэрных для культуры краін вывучаемай мовы ў рамках прадметна-тэматычнага зместу праграмы;

✦ спосабы перадачы значэнняў безэквівалентнай лексікі на вывучаемай мове;

✦ значэнні вывучаных граматычных з’яў прадуктыўнага і рэцэптыўнага мінімумаў і іх месца ў сістэме вывучаемай замежнай мовы; *валодаць навыкамі:*

✦ вымаўлення і рытміка-інтанацыйнага афармлення розных камунікатыўных тыпаў сказаў; выказвання розных маўленчых намераў і эмоцый;

✦ выбару і камбінавання лексічных адзінак з улікам сітуацый зносін у адпаведнасці з камунікатыўнымі намерамі таго, хто гаворыць і піша;

✦ распазнання значэнняў мнагазначных і складаных слоў, сінонімаў, антонімаў у рамках прадметна-тэматычнага зместу праграмы;

✦ граматычна правільнага афармлення іншамоўнага маўлення ў розных сітуацыях зносін у адпаведнасці з камунікатыўнымі намерамі таго, хто гаворыць і піша;

✦ разумення граматычных з’яў вывучаемай мовы ў працэсе чытання і ўспрымання мовы на слых;

✦ распазнання і самакарэкцыі лексічных/граматычных памылак у працэсе вуснага і пісьмовага маўлення.

Вучні павінны валодаць сацыякультурнымі ведамі і ўменнямі:

✦ мець уяўленне аб асноўных праблемах экалогіі і аховы навакольнага асяроддзя ў Рэспубліцы Беларусь і краінах вывучаемай мовы;

✦ умець абмяркоўваць з зарубежным равеснікам праблемы выбару прафесіі;

✦ умець запрасіць і атрымаць неабходную інфармацыю ў час знаходжання ў краіне вывучаемай мовы;

✦ умець расказаць зарубежнаму равесніку пра культурныя сувязі Рэспублікі Беларусь з краінамі вывучаемай мовы;

✦ умець перадаваць сродкамі замежнай мовы рэаліі сваёй культуры.

Вучні павінны валодаць **кампенсаторнымі ўменнямі** ва ўсіх відах маўленчай дзейнасці:

успрыманне і разуменне маўлення на слых

- † выкарыстоўваць моўную і кантэкстуальную здагадку;
- † абапірацца на фонавыя веды;
- † ігнараваць незнаёмыя словы, якія не ўплываюць на разуменне асноўнага зместу;
- † удакладняць дэталі з дапамогай мімікі, жэстаў, пытанняў, перапытвання;

чытанне

- † прагназіраваць змест цэлага тэксту і яго асобных сэнсавых частак на аснове фонавых ведаў, ведання рэалій, геаграфічных назваў, уласных імён і інш.;
- † выкарыстоўваць зрокавыя і вербальныя апоры розных відаў (зноскі, каментарыі да тэксту, схемы, табліцы, графікі і інш.);
- † выкарыстоўваць моўную і кантэкстуальную здагадку;
- † ігнараваць незнаёмыя словы, якія не ўплываюць на разуменне асноўнага зместу;
- † выкарыстоўваць двухмоўныя і аднамоўныя слоўнікі і іншую даведачную літаратуру;

гаварэнне

- † звяртацца па дапамогу да суб'ядніка, выкарыстоўваючы перапытванне, удакладненне;
- † вар'іраваць спосабы перадачы думкі для лепшага разумення яе суб'яднікам;

пісьмовае маўленне

- † выкарыстоўваць перыфразу;
- † выкарыстоўваць тэкст у якасці апоры;
- † выкарыстоўваць сінанімічныя сродкі перадачы думкі.

Вучні павінны валодаць **вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі**:

- † знаходзіць неабходную інфармацыю ў розных іншамоўных крыніцах і абагульняць яе;
- † выкарыстоўваць рэфератыўныя і даведачныя матэрыялы;
- † складаць план, фармуляваць тэзісы выказвання;
- † структурыраваць і сістэматызаваць інфармацыю ў адпаведнасці з вырашаемай камунікатыўнай або вучэбнай задачай;

- ✦ супастаўляць моўныя з’явы ў роднай і замежнай мовах;
- ✦ аналізаваць і карэктаваць пісьмовыя работы;
- ✦ праводзіць рэфлексію, самааналіз і самаацэнку сваёй вучэбна-пазнавальнай дзейнасці.

Вучні павінны выкарыстоўваць набыты **моўны, маўленчы і сацыякультурны вопыт** у практычнай дзейнасці і штодзённым жыцці для:

- ✦ вусных зносін з прадстаўнікамі іншых краін, арыентацыі ў сучасным полікультурным свеце;
- ✦ паспяховага ўзаемадзеяння ў розных сітуацыях моўных зносін;
- ✦ атрымання звестак з іншамоўных крыніц інфармацыі (у тым ліку праз Інтэрнет), неабходных для далейшай самаадукацыі ў розных галінах ведаў;
- ✦ вывучэння каштоўнасцей сусветнай культуры, культурнай спадчыны і дасягненняў іншых краін;
- ✦ азнаямлення прадстаўнікоў іншых краін з культурай і дасягненнямі Рэспублікі Беларусь;
- ✦ аказання дапамогі замежным гасцям у сітуацыі штодзённых зносін.

*Рэкамендавана
Навукова-метадычнай установай
«Нацыянальны інстытут адукацыі»
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь*

ПРАГРАМА ФАКУЛЬТАТЫЎНЫХ ЗАНЯТКАЎ

ДРУГАЯ ЗАМЕЖНАЯ МОВА

англійская, нямецкая, французская, іспанская

VII—XI класы

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Праграма факультатыўных заняткаў па другой замежнай мове распрацавана на аснове Канцэпцыі навучання замежным мовам у сістэме бесперапыннай адукацыі Рэспублікі Беларусь, Канцэпцыі моўнай адукацыі, Канцэпцыі вучэбнага прадмета «Замежная мова» з улікам патрабаванняў дзяржаўных адукацыйных стандартаў агульнай сярэдняй адукацыі (III—XI класы), а таксама дзеючых рэкамендацый еўрапейскай моўнай адукацыйнай палітыкі.

Мэты і змест навучання другой замежнай мове арыентаваны на плюралінгвізм і сувывучэнне моў і культур. Другая замежная мова разглядаецца як сродак фарміравання і выхавання маральна адказнай асобы, як сродак міжкультурных зносін, а таксама пазнання, асэнсавання і інтэрпрэтацыі фактаў іншай культуры, усведамлення культуры свайго народа і азнаямлення з ёй прадстаўнікоў іншых моўных згуртаванняў.

Рэфармаванне агульнай сярэдняй адукацыі прадугледжвае разам з абавязковым вывучэннем адной замежнай мовы навучанне другой замежнай мове на факультатыўных занятках. Авалоданне вучнямі другой замежнай мовай дазволіць найбольш поўна задаволіць іх пазнавальныя інтарэсы і адукацыйныя патрабаванні, рэалізаваць на практыцы асноўны прынцып сучаснай дыдактыкі — індывідуалізацыю адукацыйнага працэсу.

Навучанне другой замежнай мове мэтазгодна пачынаць з VII класа. Мяркуемая працягласць навучання — 5 гадоў (у VII—VIII класах — 2 гадзіны на тыдзень; у IX—X класах — 1 гадзіна на тыдзень). Магчымы пачатак навучання другой замежнай мове ў VI класе. У гэтым выпадку рэкамендуецца самастойна размеркаваць матэрыял для VII—VIII класаў. Вучэбныя праграмы распрацаваны з улікам наяўнага ў вучняў лінгвістычнага вопыту, набытага імі ў працэсе вывучэння роднай мовы і першай замежнай мовы. Станоўчы перанос можа мець месца на ўзроўні:

- а) маўленча-мысліцельнай дзейнасці;
- б) агульнавучэбных уменняў;
- в) падобных лінгвістычных з’яў у роднай і першай замежнай мовах;
- г) сацыякультурных ведаў, набытых у працэсе вывучэння першай замежнай мовы.

Мэты навучання другой замежнай мове

Генеральная мэта навучання другой замежнай мове ў сярэдняй школе заключаецца ў фарміраванні полікультурнай шматмоўнай асобы, здольнай да міжкультурных зносін, што прадугледжвае комплексную рэалізацыю наступных мэт:

- *адукацыйная* — далучэнне да сусветнай культурнай спадчыны праз авалоданне сістэмай ведаў аб другой замежнай мове, яе культуры ў дыялогу з роднай, што фарміруе сістэму каштоўнасцей, узбагачае карціну свету, пашырае агульны і філалагічны круггляд вучняў, садзейнічае развіццю нацыянальнай самасвядомасці і дасягненню ўзаемаразумення з прадстаўнікамі іншых культур;

- *развіваючая* — узаемазвязанае камунікатыўнае, сацыякультурнае і кагнітыўнае развіццё вучняў, іх маўленча-мысліцельных здольнасцей, эмацыянальнай, валявой, дзейснай і матывацыйнай сфер асобы; фарміраванне механізма пераносу ведаў, навыкаў і ўменняў; развіццё памяці, увагі, уяўлення; фарміраванне патрэбнасці ў самастойнай пазнавальнай дзейнасці і рэфлексіі;

- *выхаваўчая* — выхаванне гуманістычнага светапогляду, павагі да прадстаўнікоў іншых культур, патрыятызму; фарміраванне сістэмы каштоўнасцей арыентацый, маральных і эстэтычных поглядаў; выхаванне культуры зносін, пачуццяў, паводзін, патрэбы ў самавыхаванні;

● *практичная* — авалоданне асновамі іншамоўных зносін у адзінстве ўсіх іх функцый (этыкетнай, пазнавальнай, рэгулятыўнай, каштоўнасна-арыентацыйнай) і форм (вуснай і пісьмовай), якія ажыццяўляюцца праз маўленчую дзейнасць у вучэбных і рэальных сітуацыях у рамках сфер і сітуацый зносін, прадугледжаных праграмай.

Агульныя патрабаванні да зместу навучання другой замежнай мове

Змест навучання прадстаўлены ў вучэбнай праграме праз сукупнасць моўных ведаў і навыкаў, сацыякультурных ведаў і ўменняў, маўленчых, вучэбна-пазнавальных і кампенсаторных уменняў, якія фарміруюцца і развіваюцца ў межах прадметна-тэматычнага зместу зносін.

Змест навучання другой замежнай мове рэалізуецца праз метадычную арганізацыю лінгвістычнага і экстралінгвістычнага матэрыялу з улікам узроставых асаблівасцей вучняў падлеткавага і юнацкага ўзросту, сфер іх інтарэсаў, вопыту вывучэння першай замежнай мовы, псіхалагічных і псіхалінгвістычных асаблівасцей працэсу авалодання другой замежнай мовай у супастаўленні з роднай і першай замежнай. Прадугледжваецца бесперапыннае канцэнтрычнае накапленне ведаў; паэтапнае фарміраванне навыкаў і ўменняў на аснове апоры на моўны, маўленчы, сацыякультурны, вучэбны і асобны вопыт школьнікаў з улікам характару пераносу і інтэрферэнцыі.

Сферы зносін і іх прадметна-тэматычны змест

Сацыяльна-бытавая сфера. Сям'я. Знешнасць. Я і мае сябры. Мой дом/кватэра. Распарадак дня. Здаровы лад жыцця. Пакупкі. Ежа. Адзенне. Мода. Праблемы моладзі.

Вучэбна-працоўная сфера. Школа. Планы на будучыню. Выбар прафесіі.

Сацыяльна-культурная сфера. Пору года. Надвор'е. Жыццё ў горадзе і ў вёсцы. Вольны час. Святы. Культурнае правядзенне вольнага часу. Транспарт. Сродкі камунікацыі. Маладзёжныя арганізацыі.

Сацыяльна-пазнавальная сфера. Прырода. Экалогія. Падарожжы. Звычаі і традыцыі. Рэспубліка Беларусь і краіны вывучаемай мовы. Знакамітыя людзі Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы.

Маўленчыя ўменні

Успрыманне і разуменне маўлення на слых — уменне разумець на слых нескладаныя аўтэнтчныя аўдыё- і відэатэксты розных жанраў, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест.

Гаварэнне — уменне ажыццяўляць дыялагічныя і маналагічныя зносіны ў стандартных сітуацыях у суадносінах з мэтамі, задачамі і ўмовамі камунікацыі, з захаваннем норм маўленчага этыкету.

Чытанне — уменне чытаць і разумець нескладаныя аўтэнтчныя тэксты розных жанраў, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання.

Письмовае маўленне — уменне прадуцыраваць асноўныя віды пісьмовых тэкстаў у суадносінах з нормамі, якія прыняты ў краіне вывучаемай мовы з улікам камунікатыўных задач і адрасата.

Моўныя веды і навыкі

Агульныя веды аб сістэме вывучаемай мовы, аб правілах функцыянавання моўных сродкаў (фанетычных, лексічных, граматычных) у мове і навыкі іх выкарыстання ў камунікатыўных мэтах.

Сацыякультурныя веды і ўменні

Веданне сацыякультурнага кантэксту сваёй краіны і краіны вывучаемай другой замежнай мовы, уменні будаваць свае моўныя паводзіны ў суадносінах з іх спецыфікай, прадстаўляць сваю краіну і яе культуру ва ўмовах іншамоўных міжкультурных зносін.

Кампенсаторныя ўменні

Уменні выкарыстоўваць розныя вербальныя і невербальныя сродкі для кампенсацыі недахопаў у камунікацыі ва ўмовах дэфіцыту моўных сродкаў, недахопу маўленчага і сацыяльнага вопыту.

Вучэбна-пазнавальныя ўменні

Агульныя і спецыяльныя вучэбныя ўменні, неабходныя для ажыццяўлення самастойнай пазнавальнай дзейнасці па авалоданні іншамоўнымі зносінамі і культурай краіны вывучаемай другой замежнай мовы.

Змест навучання другой замежнай мове прадстаўлены ў вучэбнай праграме праз прадметна-тэматычны змест зносін, патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці для кожнага класа, моўны матэрыял.

VII КЛАС

70 гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Сям'я. Знешнасць	<ul style="list-style-type: none"> • Павітацца, развітацца • Прадставіцца (імя, узрост, месца жыхарства) • Расказаць аб сваёй сям'і (прафесія, інтарэсах і любімых занятках членаў сям'і) • Апісаць знешнасць членаў сям'і • Распытаць зарубежнага сябра аб ім і яго блізкіх сваяках
	Мой дом/ кватэра	<ul style="list-style-type: none"> • Апісаць кватэру/дом (асноўныя прадметы мэблі і іх месцазнаходжанне) • Распытаць аб доме/кватэры
	Адзенне. Мода	<ul style="list-style-type: none"> • Адзенне для дома, школы, заняткаў спортам, адпачынку • Даць каментарый наконт свайго густу ў модзе
	Распарадак дня	<ul style="list-style-type: none"> • Спытаць і назваць час (дзень, месяц, дату, гадзіну) • Расказаць аб сваім распарадку дня • Распытаць аб распарадку дня свайго сябра • Расказаць і распытаць аб дамашніх абавязках

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Вучэбна-працоўная	Школа	<ul style="list-style-type: none"> ● Ветліва звярнуцца да настаўніка/сябра ● Папрасіць/прапанаваць школьныя прылады ● Папрасіць прабачэння за спазненне ● Папрасіць дазволу зайсці/выйсці ● Расказаць аб асноўных дзеяннях, якія вучні выконваюць на розных уроках ● Распытаць аб школьным раскладзе / відах дзейнасці на ўроках ● Выказаць адносіны да школьных прадметаў, раскладу ўрокаў ● Апісаць школу (кабінеты, пляцоўкі і інш.)
Сацыяльна-культурная	Поры года. Надвор'е	<ul style="list-style-type: none"> ● Параўнаць поры года ● Апісаць любімую пару года ● Апісаць надвор'е ● Запытаць аб надвор'і
	Святы	<ul style="list-style-type: none"> ● Запрасіць і даць інфармацыю аб даце нараджэння ● Павіншаваць са святам (Новым годам, Калядамі, днём нараджэння) і выказаць пажаданні ● Адрэагаваць на пажаданні ● Падарыць і ветліва прыняць падарунак ● Расказаць і распытаць аб падрыхтоўцы да святкавання дня нараджэння, Новага года, Каляд, Вялікадня

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець з рознай паўнатай і дакладнасцю адаптаваныя аўтэнтычныя аўдыётэксты маналагічнага і

дыялагічнага характару, якія прапануе настаўнік і ў гуказапісе, у натуральным тэмпе, з вербальнай апорай:

✦ вылучаць асноўную інфармацыю ў тэкстах, якія змяшчаюць 1 % незнаёмых слоў, якія не перашкаджаюць разуменню тэксту;

✦ поўна і дакладна разумець тэксты, пабудаваныя на вывучаным моўным матэрыяле;

✦ выбарачна разумець цікавую для вучня інфармацыю.

Віды тэкстаў: верш, песня, апавяданне, прагноз надвор'я.

Працягласць гучання тэксту: 1 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ запытваць і паведамляць інфармацыю, якая вызначаецца прадметна-тэматычным зместам зносін;

✦ пачынаць і завяршаць дыялог, звяртацца з просьбай, прапанавай;

✦ выказваць згоду/нязгоду.

Віды дыялога: дыялог-распытванне, дыялог — абмен думкамі, дыялог — пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'яседніка: 5.

Маналагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ апісваць прадметы і з'явы, уключаючы элементы параўнання;

✦ паведамляць інфармацыю, якая ўключае апісанне і апавяданне;

✦ каротка пераказваць змест прачытанага/праслуханага тэксту.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, паведамленне, апавяданне.

Прыкладны аб'ём выказвання: 6 фраз.

Чытанне

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь тэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

✦ разумець асноўны змест адаптаваных аўтэнтычных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

✦ поўна і дакладна разумець змест адаптаваных аўтэнтычных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

✦ знаходзіць у тэкстах неабходную для вучняў інфармацыю.

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу могуць уключаць да 2 % незнаёмых слоў, якія не перашкаджаюць разуменню. Аб'ём тэксту: да 2100 друкаваных знакаў з прабеламі. Тэксты, арыентаваныя на адносна поўнае разуменне, могуць уключаць да 1 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: да 1400 друкаваных знакаў з прабеламі.

Віды тэкстаў: расказ, пісьмо, біяграфія, паштоўкі-віншаванні, паштоўкі-запрашэнні.

Пісьмо і пісьмовае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь прадудыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамаі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

- ✦ падпісаць паштоўку;
 - ✦ напісаць віншаванне, запрашэнне;
 - ✦ напісаць адрас;
 - ✦ паведамляць у анкеце асноўныя звесткі асабістага характару.
- Аб'ём тэксту: 40 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Гукі англійскай мовы, працягласць і кароткасць галосных гукаў. Адсутнасць аглушэння звонкіх зычных. Авалоданне сістэмай транскрыпцыйных знакаў. Рэдукцыя гукаў у ненаціскных складах. Націск у словах. Рытм англійскага маўлення. Інтанацыя пералічэння. Інтанацыя сцвярдзальных і адмоўных сказаў. Інтанацыя пабудзальных і клічных сказаў. Інтанацыя агульных і спецыяльных пытанняў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы лічэбнікаў *-teen, -ty*; назоўнікаў *-er, -or*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: утварэнне множнага ліку назоўнікаў з дапамогай *-s, -es*, прыналежны склон назоўнікаў у адзіночным і множным ліку.

Артыкль: формы неазначальнага артыкля *a/an*, азначальны артыкль.

Прыметнік: месца прыметніка ў сказе.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі да 100.

Займеннік: асабовыя, прыналежныя, указальныя, пыталныя займеннікі.

Дзеяслоў: дзеясловы *to be, to have* і іншыя значныя дзеясловы ў *Present Simple* і *Future Simple*.

М а д а л ь н ы я д з е я с л о в ы: *can/may* для выражэння дазволу, магчымасці, здольнасці выконваць дзеянні.

Прыслоўе: *always, never, sometimes, usually, next, tomorrow, soon*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі месца *in, on, under, next to, behind, at*; прыназоўнік часу *at*.

Злучнік: *and, but*.

С і н т а к с і с

Сцвярдзальныя, адмоўныя і пыталныя сказы з дзеясловамі ў *Present Simple, Future Simple*. Сказы з аднароднымі членамі. Безасабовыя сказы (*It rains*). Сцвярдзальныя, адмоўныя і пыталныя сказы са зваротам *there is / there are*. Парадак слоў у сказе. Складаназлучаныя сказы са злучнікамі *and, but*. Структура агульнага і спецыяльнага пытанняў. Загадны лад.

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Гукі нямецкай мовы, іх адпаведнасць літарам; працягласць і кароткасць галосных, палаталізацыя і прыдыханне. Цвёрды прыступ. Націск у словах. Фразавы націск. Інтанацыя простага апавядальнага сказа. Інтанацыя пыталнага сказа з пыталным словам і без пыталнага слова.

Аглушэнне зычных у канцы склада, слова. Націск у складаных словах. Адсутнасць націску на службовых словах. Інтанацыя простых развітых сказаў. Націск у складаных прыметніках. Лагічны націск у фразе. Інтанацыя пабудзальных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-chen, -lein*; лічэбнікаў *-zig*; назоўнікаў *-er, -in* для абазначэння прафесій; прыметнікаў *-ig, -lich*; лічэбнікаў *-t, -st*; словаскладанне: назоўнік + назоўнік, лічэбнік + лічэбнік, назоўнік + прыметнік, дзеяслоў + назоўнік.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: род назоўнікаў; адзіночны і множны лік назоўнікаў; назоўнікі жаночага, ніякага і мужчынскага роду ў давальным і вінавальным склонах.

Артыкль: азначальны і неазначальны артыклі; скланенне артыкля; неазначальны артыкль перад назоўнікам у простым сказе з дзеясловам-звязкай *sein*; адсутнасць артыкля перад назоўнікам, які мае іншыя суправаджальныя словы (лічэбнікі, прыналежныя займеннікі), перад уласнымі імёнамі; артыкль перад назвамі пор года, месяцаў.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі ад 1 да 20; да 100 (лічэнне дзесяткамі).

Займеннік: асабовыя і прыналежныя займеннікі ў назоўным, вінавальным і давальным склонах. Безасабовы займеннік *es* у маўленчых прыкладах тыпу: *Es ist kalt. Es regnet.* Неазначальна-асабовы займеннік *man*.

Адмаўленне *kein/keine* перад назоўнікамі.

Дзеяслоў: знамянальныя дзеясловы, дзеясловы *sein* і *haben* у цяперашнім часе (*Präsens Aktiv*). Формы прошлага часу *Perfekt Aktiv*.

Мадалны дзеяслоў *können* для выражэння здольнасці, умення, магчымасці. Мадалны дзеяслоў *wollen* для выражэння намеру, волі, гатоўнасці. Мадалны дзеяслоў *müssen* у цяперашнім часе для выражэння неабходнасці, якая выклікана знешнімі прычынамі або ўнутраным намерам. Мадалны дзеяслоў *mögen* у цяперашнім часе для выказвання жадання. Загадны лад.

Прыназоўнік: прыназоўнікі *in, an, auf*, якія выражаюць месцазнаходжанне, у вінавальным і давальным склоне.

С і н т а к с і с

Просты сказ з прамым і адваротным парадкам слоў; з выказнікам, які выражаны дзеясловам *sein* і назоўнікам у назоўным склоне

або прыметнікам у кароткай форме. Парадак слоў у сказе з састаўным дзеяслоўным выказнікам, які выражаны мадальнымі дзеясловамі і інфінітывам.

Пытальныя сказы з пыталым словам і без пыталнага слова. Адмаўленне *nicht* перад прыметнікамі, нязменнай часткай састаўнога дзеяслоўнага выказніка. Злучнік *und* для аб'яднання аднародных членаў сказа. Безасабовыя сказы. Ужыванне *doch* у сцвярдзальных сказах.

Парадак слоў у сказах з акалічнасцю месца і часу; у сказах з мадальнымі дзеясловамі (рамачная канструкцыя).

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Гукі французскай мовы: распазнаванне на слых і дакладнае вымаўленне ўсіх гукаў. Націск у асобным слове і рытмічнай групе. Счапленне і звязванне. Інтанацыя апавядальнага (сцвярдзальнага і адмоўнага), пыталнага і пабудзальнага сказаў. Інтанацыя формул маўленчага этыкету.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-ier*, *-ière*; прыметнікаў *-eur*, *-euse*; парадкавых лічэбнікаў *-ième*, *-ième*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: асноўныя выпадкі ўтварэння назоўнікаў мужчынскага і жаночага роду ў адзіночным і множным ліку.

Артыкль: асноўныя выпадкі ўжывання азначальнага і неазначальнага артыкляў.

Прыметнік: асноўныя выпадкі ўтварэння прыметнікаў мужчынскага і жаночага роду ў адзіночным і множным ліку; прыналежныя прыметнікі *mon/ma*, *mes*, *ton/ta*, *tes*, *son/sa*, *ses*, *notre/nos*, *votre/vos*, *leur/leurs*.

Дзеяслоў: маўленчыя структуры з найбольш частотнымі дзеясловамі ў цяперашнім часе *le présent*; прошлы складаны час *le passé composé* з дзеясловам *avoir*; загадны лад.

Займеннік: асабовыя займеннікі адзіночнага і множнага ліку; пытальныя займеннікі *qui, que (quoi), qu'est-ce que, qu'est-ce qui*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі да 100, парадкавыя лічэбнікі да 20.

Прыназоўнік: *à, de, avec, sur, sous, dans, entre, devant, derrière, à droite, à gauche*.

С і н т а к с і с

Парадак слоў у простых апавядальным, пытальным і пабуджальным сказах. Безасабовыя звароты *il est, il y a, il fait*.

ИСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Гукі іспанскай мовы. Націск у слове. Адсутнасць змякчэння цвёрдых зычных перад *e, i*. Авалоданне інтанацыяй сцвярджальных, адмоўных і пытальных сказаў з пытальным словам і без яго.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-ito(a), ito(a), -ero(a), -dor(a), -tor(a), -ista*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Артыкль: неазначальны артыкль мужчынскага і жаночага роду; азначальны артыкль; зліццё артыкля з прыназоўнікам; адсутнасць артыкля.

Назоўнік: род і лік назоўнікаў.

Прыметнік: звычайная ступень, род і лік прыметнікаў, дапасаванне прыметнікаў да назоўнікаў.

Займеннік: асабовыя займеннікі ў ролі дзейніка; кароткая форма прыналежных займеннікаў; пытальныя займеннікі *¿qué? ¿quién? ¿quiénes?*; указальныя займеннікі.

Прыслоўе: пытальныя прыслоўі *¿dónde?, ¿cómo?, ¿adónde?*; прыслоўі *mucho, poco, muy, bien, mal*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі 1—100, парадкавыя лічэбнікі да 12.

Дзеяслоў: спражэнне правільных і няправільных дзеясловаў *estar, ser, ir, tener, saber* у *Presente de Indicativo*. Сістэма спражэння пра-

вільных і няправільных дзеясловаў у *Presente de Indicativo*. Дзеяслоўныя канструкцыі *saber + Inf., poder + Inf., querer + Inf.* Дзеяслоў *gustar (me gusta, te gusta ...)*. Безасабовая канструкцыя *hay* + назоўнік. Безасабовыя сказы тыпу *nieva, llueve, hace frío (calor), hace mal (bien) tiempo*.

Прыназоўнік: Прыназоўнікі месцазнаходжання і напрамку.

С і н т а к с і с

Злучнік *y*; безасабовыя сказы.

VIII КЛАС

70 гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Здаровы лад жыцця	<ul style="list-style-type: none"> • Распытаць аб асноўных недамаганнях • Апісаць асноўныя сімптомы захворвання • Даць параду аб здаровым ладзе жыцця (гігіена, харчаванне, зарадка) • Выказаць сваё меркаванне аб добрых і дрэнных звычках
	Я і мае сябры	<ul style="list-style-type: none"> • Даць характарыстыку свайму сябру • Ацаніць свае ўзаемаадносіны з сябрамі
Сацыяльна-культурная	Жыццё ў горадзе і вёсцы	<ul style="list-style-type: none"> • Распытаць аб жыцці ў горадзе/вёсцы • Абмеркаваць перавагі/недахопы жыцця ў горадзе/вёсцы • Правесці экскурсію па горадзе/вёсцы
	Вольны час	<ul style="list-style-type: none"> • Выказаць і аргументаваць свае адносіны да розных хобі

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
		<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць аб сваіх любімых занятках ● Расказаць аб любімых занятках членаў сям'і/сяброў
	Пакупкі	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць аб розных магазінах у Рэспубліцы Беларусь ● Распытаць аб розных магазінах у краіне вывучаемай мовы ● Запытаць і атрымаць інфармацыю пры пакупцы прадметаў адзення / прадуктаў харчавання ў магазінах / на рынку (кошт/памер/колькасць, колер)
Сацыяльна-пазнавальная	Прырода	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць аб жывёльным і раслінным свеце Рэспублікі Беларусь ● Распытаць аб жывёльным і раслінным свеце ў краіне вывучаемай мовы ● Расказаць аб правілах паводзін на прыродзе
	Падарожжы	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць аб асноўных славурых мясцінах Рэспублікі Беларусь і рэкамендаваць наведаць іх ● Запытаць інфармацыю аб асноўных славурых мясцінах краіны вывучаемай мовы ● Расказаць аб сваім падарожжы, паездцы

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых часткова адаптаваныя аўтэнтычныя аўдыётэксты маналагічнага і дыялагічнага характару ў прад'яўленні настаўніка, у гуказапісе, у натуральным тэмпе,

з вербальнай апорай, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест:

✦ выдзяляць асноўную інфармацыю ў тэкстах, якія змяшчаюць да 2 % незнаёмых слоў, няведанне якіх не ўплывае на разуменне тэксту;

✦ поўна і дакладна разумець тэксты, якія змяшчаюць 1 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай ці кантэкстуальнай здагадкі.

Віды тэкстаў: верш, казка, песня, апавяданне, навіны.

Працягласць гучання тэксту: 1,5 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ запытаць і паведаміць інфармацыю, якая вызначана прадметна-тэматычным зместам зносін;

✦ выказаць сваё меркаванне і даведацца аб адносінах суб'ядніка да атрыманай інфармацыі ў сувязі з праслуханым, прачытаным ці ўбачаным;

✦ даць эмацыянальную ацэнку.

Віды дыялога: дыялог-распытванне, дыялог — абмен думкамі, дыялог — пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 6.

Маналагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ апісваць і параўноўваць прадметы і з'явы;

✦ расказаць аб праслуханым/прачытаным/убачаным;

✦ паведамляць інфармацыю, спалучаючы апісанне, апавяданне і параўнанне.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, паведамленне, расказванне, характарыстыка, параўнанне.

Аб'ём выказвання: 8 фраз.

Чытанне

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь тэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

✦ разумець асноўны змест часткова адаптаваных аўтэнтычных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

✦ поўна і дакладна разумець змест часткова адаптаваных аўтэнтычных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

✦ знаходзіць у тэкстах неабходную/цікавую для вучня інфармацыю.

Тэксты для разумення асноўнага зместу могуць уключаць не менш як 2 % незнаёмых слоў, якія не перашкаджаюць разуменню тэксту. Аб'ём тэксту: да 2600 друкаваных знакаў з прабеламі. Тэксты, арыентаваныя на адносна поўнае разуменне зместу, могуць уключаць да 2 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма з дапамогай двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: да 2100 друкаваных знакаў з прабеламі.

Віды тэкстаў: расказ, пісьмо, запрашэнне, спіс пакупак, шылда магазіна, турыстычная брашура, геаграфічная карта, даведнік па краіне.

Пісьмовае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

✦ прадудцыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

✦ пісаць віншаванне, запрашэнне, запіску сябру;

✦ пісаць асабістае пісьмо ў межах вывучанай тэматыкі;

✦ каратка выкладаць змест прачытанага тэксту.

Аб'ём тэксту: 60 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Асіміляцыя гукаў. Націск у шматскладовых словах. Націск у сказе (самастойныя і службовыя часціны мовы).

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфікс лічэбніка *-th*; суфіксы прыметнікаў *-er, -est*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: асобныя выпадкі ўтварэння множнага ліку. Вылічальныя і невылічальныя назоўнікі.

Артыкль: асноўныя выпадкі ўжывання азначальнага і неазначальнага артыкля; адсутнасць артыкля; артыкль з геаграфічнымі назвамі (вуліцы, гарады, краіны, кантыненты, рэкі, азёры, моры, акіяны, горы); артыкль з назвамі прадуктаў харчавання, страў, славурых мясцін; артыкль з назвамі відаў спорту, спартыўных спаборніцтваў.

Прыметнік: утварэнне вышэйшай і найвышэйшай ступеней параўнання. Асобныя выпадкі ўтварэння ступеней параўнання прыметнікаў.

Лічэбнік: парадкавыя лічэбнікі.

Займеннік: зваротныя займеннікі *myself, himself* і інш.; неазначальныя займеннікі *some, any, no, much, many, few, little*.

Дзеяслоў: сцвярдзальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у *Present Continuous, Past Simple*.

Мадальныя дзеясловы: *should, could*.

Прыслоўе: *now, by, yesterday, ago*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі, якія выражаюць напрамак руху *to, from...to*.

Злучнік: *than, if, until, till, after, before*.

С і н т а к с і с

Сцвярдзальныя, адмоўныя і пытальныя сказы са зваротам *to be going to*. Параўнальныя сказы са злучнікам *than*.

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Націск у вытворных словах з суфіксамі. Інтанацыя складаназлучаных сказаў. Націск у дзеясловах з аддзяляемымі і неаддзяляемымі прыстаўкамі. Інтанацыя простых развітых сказаў з аддзяляемай прыстаўкай. Інтанацыя альтэрнатыўнага пытання.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: прыстаўкі дзеясловаў *ab-, auf-, aus-, ein-, mit-, vor-, zu-, zurück-* (аддзяляемыя прыстаўкі), *be-, ge-, er-, ver-* (неад-

дзяляемыя прыстаўкі); суфіксы назоўнікаў жаночага роду *-e, -ie, -ei, -ung, -heit, -keit, -ik, -schaft, -ur -tät, -tion*; суфіксы ўтварэння множнага ліку назоўнікаў жаночага роду.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: род назоўнікаў (вызначэнне па фармальных прыметах); жаночы род: асобы жаночага полу і іх прафесіі на *-in*, аддзяяслоўныя назоўнікі з суфіксам *-t*, якія называюць дрэвы і кветкі (выключэнне *der Ahorn*); назоўнікі з іншымі суфіксамі жаночага роду (гл. раздзел «Лексіка»). Скланенне назоўнікаў жаночага роду.

Артыкль: адсутнасць артыкля перад назоўнікамі, якія абазначаюць рэчыва без указання канкрэтнай колькасці; перад абстрактнымі ці рэчывымі назоўнікамі, якія абазначаюць адзінку вымярэння.

Займеннік: зваротны займеннік *sich*, указальныя займеннікі *die- ser, dieses, diese / jener, jenes, jene*. Пытальныя займеннікі *welche, welches, welche*.

Дзеяслоў: мадальны дзеяслоў *dürfen* для выказвання дазволу, ветлівай просьбы, забароны. Зваротныя дзеясловы. Дзеясловы з аддзяляемымі і неаддзяляемымі прыстаўкамі. Часавыя формы прошлага часу (*Präteritum Aktiv*). Часавая форма будучага часу (*Futurum I Aktiv*).

Прыназоўнік: прыназоўнікі месца *vor, hinter, über, unter, neben, zwischen*, якія патрабуюць давальнага ці вінавальнага склону. Прыназоўнікі *aus, nach*, якія патрабуюць давальнага склону.

С і н т а к с і с

Апавядальны сказ (просты і развіты) з простым дзеяслоўным выказнікам, які выражаны дзеясловам з аддзяляемай прыстаўкай і зваротнымі дзеясловамі. Парадак слоў у сказе з дапаўненнямі, якія выражаны назоўнікам у давальным і вінавальным склонах. Складаназлучаныя сказы са злучнікамі *und, aber, oder*. Парадак слоў у складаназлучаных сказах.

Складаназлучаныя сказы. Даданыя дапаўняльныя сказы са злучнікамі *dass, ob*.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Дзеяслоў: мадальны дзеяслоў *sollen* для выражэння абавязку.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя апавядальнага (сцвярджальнага і адмоўнага), пыгальнага і пабуджальнага сказаў. Інтанацыя складаназлучанага сказа.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-eur, -euse, -ienne*, прыметнікаў *-e, -ne, -eur, -euse, -ette*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: назоўнікі мужчынскага і жаночага роду, адзіночны і множны лік назоўнікаў.

Артыкль: скарочаная форма *l'* і формы злітнага артыкля *ai, aux, du, des*; асноўныя выпадкі ўжывання частковага артыкля *de l', du, de la, des*; артыкль з геаграфічнымі назвамі (краіны, кантыненты, гарады).

Прыметнік: указальныя прыметнікі *ce, cet, cette, ces*.

Дзеяслоў: *le présent* дзеясловаў I, II, III груп; прошлы складаны час *le passé composé* з дзеясловам *être*; будучы просты час *le futur simple* найбольш частотных дзеясловаў.

Займеннік: указальныя займеннікі *ceci, cela*; няпэўна-асабовыя займеннік *on*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі пасля 100 і парадкавыя лічэбнікі да 100.

Прыслоўе: *en, y*.

Прыназоўнік: *en, pour*.

С і н т а к с і с

Складаназлучаныя сказы. Бяззлучнікавыя сказы.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Прошлы незавершаны час *l'imparfait*; залежны стан.

ІСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Націск у маўленні (у сказе). Інтанацыя загаднага і клічнага сказаў. Інтанацыя складаназлучаных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: прыстаўкі *re-*, *in-* (*im-*), *des-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі пасля 100.

Дзеяслоў: структуры са знамянальнымі дзеясловамі ў *Presente de Indicativo*, *Pretérito Perfecto*, *Futuro Inmediato*; канструкцыі *antes de + Inf.*, *después de + Inf. Modo Imperativo* (сцвярдзальная форма на *tú, vosotros*); канструкцыі, якія выражаюць неабходнасць (*tener que + Inf.*, *deber + Inf.*, *hay que + Inf.*); *Participio Pasado* ў функцыі азначэння, канструкцыя *estar + Participio Pasado*.

Прыметнік: ступені параўнання прыметнікаў (*Grado comparativo* у *superlativo*); дапасаванне прыметнікаў да назоўнікаў.

Займеннік: прыналежныя займеннікі (поўная форма) у ролі прыметнікаў і назоўнікаў.

Прыслоўе: прыслоўі *ya, todavía, jamás, nunca, siempre, a veces, también, tampoco*; ступені параўнання прыслоўяў.

Прыназоўнікі: часу і месца. Ужыванне назоўнікаў з прыназоўнікам *a* ў ролі прамога дапаўнення.

С і н т а к с і с

Клічныя і загадныя сказы. Складаназлучаныя сказы з прыназоўнікам *pero*.

ІХ КЛАС

35 гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Ежа	• Расказаць аб сваіх густах і распытаць аб густах субяседніка

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
		<ul style="list-style-type: none"> ● Прапанаваць пачастунак ● Заказаць ежу ў кафэ/рэстаране ● Распытаць аб нацыянальнай кухні краіны вывучаемай мовы ● Прапанаваць рэцэпт нацыянальнай стравы Рэспублікі Беларусь ● Параўнаць сняданак, абед і вячэру ў Рэспубліцы Беларусь і ў краіне вывучаемай мовы ● Параўнаць дамашняе харчаванне і фаст-фуд
	Звычаі і традыцыі	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць аб памятных датах / нацыянальных святах / традыцыях Рэспублікі Беларусь ● Распытаць аб памятных датах / нацыянальных святах / традыцыях краіны вывучаемай мовы ● Параўнаць звычаі і традыцыі Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы
	Транспарт	<ul style="list-style-type: none"> ● Спытаць і паказаць дарогу ● Запытаць інфармацыю ў касе / інфармацыйным бюро / турыстычным агенцтве ● Заказаць білет на аўтобус/поезд/самалёт ● Параіць выкарыстоўваць пэўныя віды транспарту для падарожжаў ● Распытаць аб найбольш папулярных відах транспарту ў краіне вывучаемай мовы
Сацыяльна-культурная	Культурнае правядзенне вольнага часу	<ul style="list-style-type: none"> ● Расказаць і распытаць аб перавагах у літаратуры/кіно ● Расказаць аб любімым беларускім і замежным пісьменніку/акцёры

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
		<ul style="list-style-type: none"> • Выказаць сваё меркаванне аб працы-танай кнізе / прагледжаным фільме • Распытаць аб наведванні выставы/музея/тэатра • Падзяліцца ўражаннямі аб выставе/спектаклі

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець з рознай паўнатай і дакладнасцю нескладаныя аўтэнтычныя аўдыётэксты дыялагічнага і маналагічнага характару, якія прад'яўляюцца настаўнікам, у гука- або відэазапісе ў натуральным тэмпе:

✦ выдзяляць асноўную інфармацыю ў тэкстах, якія змяшчаюць да 3 % незнаёмых слоў, якія не ўплываюць на разуменне;

✦ поўна і дакладна разумець тэксты, якія змяшчаюць да 2 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай ці кантэкстуальнай здагадкі;

✦ выбарачна разумець цікавую для вучня інфармацыю.

Віды тэкстаў: песня, верш, расказ, тэлефонная размова, фрагмент відэафільма і адукацыйнай праграмы, навіны, аб'ява на чыгуначным вакзале, у аэрапорце, у гарадскім транспарце.

Працягласць гучання тэксту: да 2 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

✦ запытаць і паведаміць інфармацыю, вызначаную прадметна-тэматычным зместам зносін;

✦ выказаць сваё меркаванне і распазнаць адносіны суб'ядніка да атрыманай інфармацыі;

- † падтрымаць ці абвергнуць меркаванне суб'ядседніка;
- † даць эмацыянальную ацэнку.

Віды дыялога: дыялог-распытванне, дыялог — абмен думкамі, дыялог — пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядседніка: 6.

Маналагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь рабіць падрыхтаваныя паведамленні:

† апісваць прадметы і з'явы з элементамі ацэнкі і выказваннем асабістага меркавання;

† спалучаць апісанне і расказванне з элементамі разважання;

† расказваць аб прачытаным/праслуханым/убачаным.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, апавяданне, разважанне, ацэначнае меркаванне.

Аб'ём выказвання: 8 фраз.

Чытанне

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь тэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

† разумець асноўны змест нескладаных аўтэнтчных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

† поўна і дакладна разумець змест нескладаных аўтэнтчных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

† знаходзіць у тэкстах цікавую для вучня інфармацыю;

† ацэньваць важнасць і навізну выбранай інфармацыі.

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу, могуць уключаць да 3 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай або кантэкстуальнай здагадкі. Аб'ём тэксту: да 2600 друкаваных знакаў з прабеламі. Тэксты, арыентаваныя на адносна поўнае разуменне, могуць уключаць не менш як 2 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: да 2100 друкаваных знакаў з прабеламі.

Віды тэкстаў: пісьмо, артыкул, запрашэнне, меню, рэцэпт, турыстычная брашура, афіша, расклад руху цягікоў (самалётаў, аўтобусаў).

Пісьмовае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь прадуцыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі краіны вывучаемай мовы:

- † пісаць віншаванні, запрашэнні, асабістыя пісьмы, пісьмо-па-
дзяку, пісьмо — запыт інфармацыі, пісьмо-адказ;
 - † пісаць аб'явы;
 - † пісаць разгорнуты план вуснага паведамлення;
 - † каратка выкладаць змест прачытанага/убачанага.
- Аб'ём тэксту: да 80 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя ўводных слоў. Інтанацыя альтэрнатыўных пытанняў.
Лагічны націск.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфікс прыслоўяў *-ly*; суфіксы прыметнікаў *-y, -less, -ful, -ly, -ous, -al*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: назоўнікі, якія выкарыстоўваюцца толькі ў адзіночным
(*advice, money, knowledge*) або множным (*trousers, outskirts, cattle*) ліку.

Артыкль: артыкль з назвамі прыёмаў ежы; артыкль з уласнымі
імёнамі (назвы тэатраў, паркаў, кінатэатраў, музычных груп і г. д.).

Займеннік: неазначальныя займеннікі *other, another*.

Дзеяслоў: сцвярдзальная, адмоўная і пытальная формы дзеясло-
ваў у *Present Perfect, Present Simple Passive*.

Мадальныя дзеясловы: *must, to have to*.

Пыслоўе: *ever, never, just, already, since, for*.

Злучнік: *because*.

С і н т а к с і с

Структура альтэрнатыўнага пытання. Складаназалежныя сказы
з даданымі прычыны (*because*).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Сцвярдзальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у *Past
Continuous, Past Perfect*.

Фанетыка

Націск у іншамоўных словах. Лагічны націск у складаных сказах. Інтанацыя даданых сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў мужчынскага роду *-er, -ler, -ist, -ing, -ant, -ent, -it, -at*; суфіксы ўтварэння множнага ліку назоўнікаў мужчынскага роду.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: род назоўнікаў (вызначэнне па фармальных прыметах); мужчынскі род: аддзяслоўныя назоўнікі; назоўнікі з суфіксамі мужчынскага роду (гл. раздзел «Лексіка»). Скланенне назоўнікаў мужчынскага роду. Множны лік назоўнікаў мужчынскага роду.

Артыкль: артыкль перад назоўнікамі ў функцыі параўнання. Азначальны артыкль, калі перад назоўнікам стаіць парадкавы лічэбнік або прыметнік у найвышэйшай ступені. Неазначальны артыкль, калі перад назоўнікам стаіць азначэнне ў вышэйшай ступені.

Прыметнік: скланенне прыметнікаў пасля неазначальнага артыкля, прыналежных займеннікаў і займенніка *kein*. Скланенне прыметнікаў, перад якімі адсутнічае суправаджальнае слова: артыкль, указальны займеннік, адмаўленне *kein*, прыналежны займеннік. Ступені параўнання прыметнікаў. Асобыя выпадкі ўтварэння ступеней параўнання прыметнікаў *gut, hoch, nah*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі звыш 100.

Займеннік: неазначальныя займеннікі.

Дзяслоў: мадальны дзяслоў *sollen* для выражэння даручэння, сумнення у пыталых сказах; сістэматызацыя мадальных дзясловаў.

Прыслоўе: асобыя выпадкі ўтварэння ступеней параўнання прыслоўяў *gern, oft, viel*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі *durch, für, um, bis, entlang, gegen, ohne*, якія патрабуюць вінавальнага склону.

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы. Даданыя сказы прычыны са злучнікамі *weil, da*. Парадак слоў у даданых сказах. Складаназлучаныя сказы са злучнікам *denn*, з прыслоўямі, якія выступаюць у ролі злучальных злучнікаў, *dann, danach, darum, deshalb*. Парадак слоў у складаназлучаных сказах (сістэматызацыя).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Складаназлучаныя сказы з двайным злучнікам *nicht nur...sondern auch*. Складаназалежныя сказы з даданымі дапаўняльнымі сказамі са злучнікамі (злучальнымі словамі) *wer, was, woher, wann, wohin, wo* і інш.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Лагічны націск. Інтанацыя складаназалежнага сказа.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-ain(e)*, прыметнікаў *-ain(e)*, прыслоўяў *-ment*; прыстаўкі *re-, ré-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: вылічальныя і невылічальныя назоўнікі.

Артыкль: асноўныя выпадкі адсутнасці артыкля.

Прыметнік: ступені параўнання якасных прыметнікаў.

Дзеяслоў: прашлы незакончаны час *l'imparfait*.

Лічэбнік: колькасныя і парадкавыя лічэбнікі звыш 100.

Займеннік: адносныя займеннікі *qui, que, dont, où*.

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы з даданымі азначальнымі.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Дапасаванне часоў. Даўно прашлы час *le plus-que-parfait*. Прашлы прашлы час *le passé simple*.

ІСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя складаназлучаных сказаў. Удасканаленне слыхавымаў-ленчых і рытміка-інтанацыйных навываў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў *-able, -ible*, назоўнікаў *-ismo, -dad, -tad, -ista, -ción (-sión, -ión)*; прыстаўка *anti-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Дзеяслоў: ужыванне знамянальных дзеясловаў у *Pretérito Indefinido, Pretérito Imperfecto; Futuro Simple, Potencial Simple*; канструкцыя *al + Inf. Modo Imperativo afirmativo (tú, vosotros)*.

Займеннік: асабовыя займеннікі ў ролі прамога і ўскоснага дапаўнення; адмоўныя і незначальныя займеннікі.

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы з даданымі дапаўняльнымі, умоўнымі і азначальнымі.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Pretérito Pluscuamperfecto de Indicativo, Gerundio Simple.

Х КЛАС

35 гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Праблемы моладзі	• Выказаць сваё меркаванне аб сапраўдным сяброўстве/каханні

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
		<ul style="list-style-type: none"> • Распытаць аб праблемах зарубежных равеснікаў • Ацаніць ролю сям'і/сяброў/школы ў вырашэнні маладзёжных праблем
Сацыяльна-культурная	Сродкі камунікацыі	<ul style="list-style-type: none"> • Абмеркаваць ролю традыцыйных сродкаў камунікацыі (газеты/часопісы) у сучасным жыцці • Выказаць сваё меркаванне аб неабходнасці выкарыстання вучнямі сучасных сродкаў камунікацыі (тэлебачанне, камп'ютэр, мабільны тэлефон, Інтэрнет) • Параўнаць розныя сродкі камунікацыі
Сацыяльна-пазнавальная	Рэспубліка Беларусь і краіны вывучаемай мовы	<ul style="list-style-type: none"> • Расказаць аб географічным становішчы Рэспублікі Беларусь • Распытаць аб географічным становішчы краіны вывучаемай мовы • Расказаць аб нацыянальных сімвалах Рэспублікі Беларусь • Распытаць аб нацыянальных сімвалах краіны вывучаемай мовы

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець з рознай паўнатай і дакладнасцю нескладаныя аўтэнтычныя аўдыётэксты дыялагічнага і маналагічнага характару, якія прад'яўляюцца настаўнікам, у гука-або відэазапісе ў натуральным тэмпе:

✦ выдзяляць асноўную інфармацыю ў тэкстах, якія змяшчаюць не менш як 3 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай ці кантэкстуальнай здагадкі;

† поўна і дакладна разумець тэксты, якія змяшчаюць не менш як 2 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай здагадкі;

† выбарачна разумець цікавую для вучняў інфармацыю.

Віды тэкстаў: інтэрв'ю, тэлефонная размова, фрагмент відэафільма, адукацыйнай перадачы, праграмы.

Працягласць гучання тэксту: да 2 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

† запытаць і паведаміць інфармацыю, вызначаную прадметна-тэматычным зместам зносін;

† выказаць сваё меркаванне і даведацца пра адносіны суб'ядніка да атрыманай інфармацыі;

† падтрымаць ці абвергнуць меркаванне суб'ядніка і аргументаваць свой пункт гледжання.

Віды дыялога: дыялог-распытванне, дыялог — абмен думкамі, інтэрв'ю.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 7.

Маналагічнае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь:

† рабіць падрыхтаваныя і невялікія непадрыхтаваныя паведамленні па тэме/праблеме/сітуацыі;

† апісваць і параўноўваць прадметы, факты і з'явы;

† расказваць аб пачутым/прачытаным/убачаным;

† спалучаць апісанне і раскаванне з элементамі разважання і выказвання асабістай ацэнкі.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, раскаванне, разважанне, ацэначнае меркаванне.

Аб'ём выказвання: 10 фраз.

Чытанне

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь тэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

† разумець асноўны змест нескладаных аўтэнтчных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

✦ поўна і дакладна разумець змест нескладаных аўтэнтчных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

✦ знаходзіць інфармацыю, якая цікавіць вучня ў тэкстах (праглядальнае/пошукавае чытанне).

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу (азнаямленчае чытанне), могуць уключаць да 4 % незнаёмых слоў, пра значэнне якіх можна здагадацца. Аб'ём тэксту: да 3000 друкаваных знакаў з прабеламі. Тэксты для вывучальнага чытання могуць уключаць да 3 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: да 2500 друкаваных знакаў з прабеламі. Для навучання праглядальнаму/пошукаваму чытанню мэтазгодна выкарыстоўваць адзін або некалькі разнажанравых тэкстаў.

Віды тэкстаў: біяграфія, артыкул у маладзёжным часопісе, навукова-папулярны артыкул, пісьмо.

Пісьмовае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь прадудыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

✦ пісаць нескладаныя дзелавыя пісьмы па ўзоры;

✦ пісаць кароткую аўтабіяграфію, запаўняць анкету;

✦ каротка выкладаць змест праслуханага/прачытанага тэксту.

Аб'ём тэксту: 80 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Націск у вытворных словах. Інтанацыя раздзяляльных пытанняў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-ness, -tion, -ist*, прыметнікаў *-able, -ible, -ant, -ent*; прыстаўкі *mis-, in-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Артыкль: ужыванне артыкля ва ўстойлівых словазлучэннях.

Прыметнік: прыметнікі, якія супадаюць па форме з прыслоўямі.

Лічэбнік: *thousand, million.*

Дзеяслоў: сцвярджальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у *Past Simple Passive*.

С і н т а к с і с

Структура раздзяляльнага пытання.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Сцвярджальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у *Future Simple Passive, Future-in-the-Past Active*. Дапасаванне часоў. Ускосная мова.

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Націск у складаных займенкавых прыслоўях. Рытм у сказе (націскныя і ненаціскныя словы ў складаных сказах). Інтанацыя сказаў з інфінітыўнай групай *ut...zu...Infinitiv*. Інтанацыя сказаў з аднароднымі членамі. Інтанацыя сказаў з інфінітывам і часціцай *zu*.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў ніякага роду *-chen, -lein, -um*; прыстаўка назоўнікаў ніякага роду *Ge-*; субстантывацыя: субстантывіраваньня інфінітывы і прыметнікі.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: род назоўнікаў (вызначэнне па фармальным прыметах); ніякі род: субстантывіраваньня інфінітывы і прыметнікі, назоўнікі з суфіксамі ніякага роду (гл. раздзел «Лексіка»), большасць назоўнікаў з прыстаўкай *Ge-*. Скланенне назоўнікаў ніякага роду. Множны лік назоўнікаў ніякага роду. Асобы від скланення назоўнікаў.

Прыметнік: скланенне прыметнікаў: пасля азначальнага артыкля, указальных займеннікаў *dieser, diese, dieses / jener, jene, jenes*; пытальных займеннікаў *welcher, welche, welches*; неазначальных займеннікаў *jeder, jede, jedes*.

Дзеяслоў: часавая форма дзеяслова *Plusquamperfekt Aktiv* для выражэння даўно прашлага часу; часавыя формы ў незалежным стане (сістэматызацыя). Залежная форма дзеяслова *Präsens Passiv* і *Präteritum Passiv*.

Прыслоўе: пытальныя займеннікавыя прыслоўі. Указальныя займеннікавыя прыслоўі ў кароткіх адказах.

Прыназоўнік: прыназоўнікі *von, bei, seit, außer*, якія патрабуюць давальнага склону. Прыназоўнік *während*, які патрабуе роднага склону.

С і н т а к с і с

Інфінітыў. Інфінітыўная група *um...zu...Infinitiv*. Парадак слоў.

Складаназалежны сказ: умоўныя даданыя сказы са злучнікам *wenn*. Даданыя сказы часу са злучнікамі *wenn, als, nachdem*.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя асноўных тыпаў простага, складаназлучанага і складаназалежнага сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-age, -ance, -ence*; прыстаўкі *in-, im-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Артыкль: розныя выпадкі ўжывання азначальнага, неазначальнага і частковага артыкляў.

Прыметнік: асобныя формы ступеней параўнання.

Дзеяслоў: розныя спосабы перадачы будучага (*le futur simple, le futur proche*) і закончанага прашлага (*le passé composé, le passé récent*) часу найбольш частотных дзеясловаў.

Займеннік: неазначальныя займеннікі *tout, tous, chacun*; асабовыя займеннікі ў функцыі прамога і ўскоснага дапаўненняў.

Лічэбнік: асобыя выпадкі ўжывання колькасных лічэбнікаў.

Прыслоўе: ступені параўнання прыслоўяў.

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы з даданымі акалічнаснымі.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Ускосная мова. Умоўны лад: *le conditionnel présent*.

ИСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых навыкаў на аснове вывучаемага лексіка-граматычнага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-icia, -icio*, прыметнікаў *-al*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Дзеяслоў: *Modo Subjuntivo. Presente de Subjuntivo. Modo Imperativo. Imperativo afirmativo* (формы ветлівасці), *Imperativo negativo*. Змяняльныя дзеясловы ў *Potencial Simple*, інфінітыўныя звароты *acabar de + Inf., dejar de + Inf.*; пасіўная форма (*Voz pasiva*).

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы з даданымі (дапаўняльнымі, дзейнікавымі, часу і мэты).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Imperfecto de Subjuntivo. Дапасаванне часоў у *Modo Indicativo*. Прамая і ўскосная мова.

XI КЛАС

35 гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу года вучань павінен умець
Вучэбна-працоўная	Планы на будучыню. Выбар прафесіі	<ul style="list-style-type: none">• Расказаць і распытаць аб будучай прафесіі• Выказаць свае адносіны да прафесій• Расказаць аб сістэме адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь• Распытаць аб сістэме адукацыі ў краіне вивучаемай мовы
Сацыяльна-культурная	Маладзёжныя арганізацыі	<ul style="list-style-type: none">• Распытаць аб маладзёжных арганізацыях у краіне вивучаемай мовы• Расказаць аб маладзёжных арганізацыях Рэспублікі Беларусь• Расказаць аб асабістым удзеле ў рабоце маладзёжнай арганізацыі
Сацыяльна-пазнавальная	Знакамітыя людзі Рэспублікі Беларусь і краіны вивучаемай мовы	<ul style="list-style-type: none">• Расказаць аб знакамітых людзях Рэспублікі Беларусь• Распытаць аб знакамітых людзях краіны вивучаемай мовы
	Экалогія	<ul style="list-style-type: none">• Расказаць аб экалагічных праблемах• Распытаць аб экалагічных праблемах краіны вивучаемай мовы• Раствлумачыць прычыны асноўных экалагічных праблем і прапанаваць шляхі іх вырашэння

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых пры непасрэдных зносінах і ў гуказапісе:

† асноўны змест нескладаных аўтэнтчных аўдыё- і відэатэкстаў, якія змяшчаюць да 4 % незнаёмых слоў;

† поўна і дакладна разумець змест тэкстаў, якія змяшчаюць да 3 % незнаёмых слоў, аб значэнні якіх можна здагадацца;

† выбарачна разумець інфармацыю, якая цікавіць вучня.

Віды тэкстаў: расказ, інтэрв'ю, аб'ява, навіны, фрагмент адукацыйнай перадачы, праграмы.

Працягласць гучання тэксту: да 2,5 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

† запытаць і паведаміць інфармацыю, вызначаную прадметна-тэматычным зместам зносін;

† выказаць сваё меркаванне і даведацца пра адносіны суб'ядніка да атрыманай інфармацыі, даць эмацыянальную ацэнку;

† аргументаваць свой пункт гледжання ў дыскусіі.

Віды дыялога: дыялог-распытванне, дыялог — абмен думкамі, інтэрв'ю, палеміка.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 7.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

† рабіць падрыхтаваныя і непадрыхтаваныя паведамленні па тэме/праблеме/сітуацыі;

† апісваць і параўноўваць прадметы, факты і з'явы;

† расказваць аб пачутым/прачытаным/убачаным з выкарыстаннем эмацыянальна-ацэначных меркаванняў, спалучаць апісанне і расказванне з элементамі разважання і выказвання асабістай ацэнкі.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, каментарый, расказванне, разважанне, ацэначнае меркаванне.

Аб'ём выказвання: 12 фраз.

Чытанне

Вучні п а в і н н ы р а з у м е ц ь тэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

✦ разумець асноўны змест аўтэнтчных мастацкіх, навукова-папулярных і публіцыстычных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

✦ поўна і дакладна разумець змест аўтэнтчных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

✦ знаходзіць неабходную/важную для вучня інфармацыю ў тэкстах публіцыстычнага і прагматычнага характару (праглядальнае/пошукавае чытанне);

✦ ацэньваць важнасць і навізну здабытай інфармацыі і выражаць свае адносіны да яе; вызначаць асноўную ідэю і задуму аўтара.

Тэксты, прызначаныя для азнаямленчага чытання, могуць уключаць да 5 % незнаёмых слоў, пра значэнне якіх можна здагадацца. Аб'ём тэксту: да 3000 друкаваных знакаў з прабеламі. Тэксты для вывучальнага чытання могуць уключаць да 4 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: да 2500 друкаваных знакаў з прабеламі. Для навучання праглядальнаму/пошукаваму чытанню мэтазгодна выкарыстоўваць адзін або некалькі разнажанравых тэкстаў.

Віды тэкстаў: расказ, газетны/часопісны артыкул, аб'ява, экалагічная лістоўка/праспект.

Пісьмовае маўленне

Вучні п а в і н н ы ў м е ц ь прадуцыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

✦ пісаць нескладаныя дзелавыя пісьмы;

✦ пісаць кароткую аўтабіяграфію, запаўняць анкету;

✦ каротка выкладаць змест праслуханага/прачытанага тэксту;

✦ пісаць міні-сачыненне па прапанаванай тэме/проблемы.

Аб'ём тэксту: да 100 слоў.

МОЎНЫ МАТЭРЫЯЛ

АНГЛІЙСКАЯ МОВА

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых навыкаў на аснове вывучаемага лексіка-граматычнага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-ment*, дзеясловаў *-ize*, *-ate*; прыстаўкі *il-*, *im-*, *ir-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Сістэматызацыя ўжывання: артыкля (азначальнага, неазначальнага, адсутнасць артыкля); назоўнікаў у адзіночным і множным ліку; прыметнікаў у звычайнай, вышэйшай і найвышэйшай ступенях; трывальна-часавых форм дзеясловаў у абвесным ладзе; мадальных дзеясловаў па значэнні; злучнікаў; прыставак.

С і н т а к с і с

Сістэматызацыя ўжывання розных тыпаў складаназалежнага і складаназлучанага сказаў.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Неасабовыя формы дзеяслова. Умоўны лад.

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыйнае афармленне фрагмента маўлення.

Інтанацыя складаназалежных сказаў, якія складаюцца з некалькіх меладычных груп.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: субстантывацыя.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Назоўнік: скланенне субстантывіраваных назоўнікаў. Род назоўнікаў, скланенне назоўнікаў (сістэматызацыя).

Артыкль: азначальны, неазначальны артыкль, адсутнасць артыкля (сістэматызацыя).

Прыметнік: скланенне прыметнікаў (сістэматызацыя).

Дзеяслоў: умоўны лад. *Die würde-Form...Infinitiv* для выказвання ветлівай прапановы, просьбы, парады, рэкамендацыі.

С і н т а к с і с

Складаназалежныя сказы з даданымі мэты са злучнікамі *damit*. Інфінітыў з *zu* пасля групы дзеясловаў *planen, versprechen, brauchen, bitten*, пасля прыслоўяў і прыметнікаў: *es ist gesund/schlecht/leicht*, абстрактных назоўнікаў: *haben + Angst/Lust/Problem*, інфінітыў без часціцы *zu* пасля мадальных дзеясловаў, дзеясловаў, якія абазначаюць рух, дзеясловаў успрымання *sehen, hören*, дзеясловаў *werden, bleiben*.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых і рытміка-інтанацыйных навікаў на аснове вывучаемага моўнага і маўленчага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: сістэматызацыя спосабаў словаўтварэння.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Сістэматызацыя ўжывання: артыкля (азначальнага, неазначальнага, злітнага, частковага, адсутнасць артыкля); назоўнікаў і прыметнікаў мужчынскага і жаночага роду ў адзіночным і множным ліку; прыметнікаў у звычайнай, вышэйшай і найвышэйшай ступенях; трывальна-часавых форм дзеясловаў у абвесным ладзе.

С і н т а к с і с

Сістэматызацыя ўжывання розных тыпаў складаназлучанага і складаназалежнага сказаў.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Умоўны лад: *le subjonctif présent*. Неасабовая форма дзеяслова: *le gérondif*.

ІСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых і рытміка-інтанацыйных на-
выкаў на аснове вывучаемага моўнага і маўленчага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 150 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў *-ico(a)*, *-ano(a)*, *-ense*, *-eño(a)*, *-és(a)*, *-ino(a)*, *-esco(a)*, дзеясловаў *-ificar*, *-ecer*; прыстаўка *pre-*.

Сістэматызацыя спосабаў словаўтварэння ў іспанскай мове.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

М а р ф а л о г і я

Сістэматызацыя ўжывання: артыкля (азначальнага, неазначальнага, мужчынскага і жаночага роду, пропуск артыкля); назоўнікаў мужчынскага і жаночага роду ў адзіночным і множным ліку; прыметнікаў мужчынскага і жаночага роду ў адзіночным і множным ліку, у звычайнай, вышэйшай і найвышэйшай ступенях; трывальна-часавых форм дзеясловаў у *Modo Indicativo (Presente, Pretérito Perfecto, Pretérito Indefinido, Pretérito Imperfecto, Pretérito Pluscuamperfecto, Futuro Simple)* і *Modo Potencial (Simple)*; злучнікаў; прыназоўнікаў.

Прыназоўнік: прыназоўнікавае кіраванне дзеясловаў.

С і н т а к с і с

Сістэматызацыя ўжывання розных тыпаў складаназлучаных і складаназалежных сказаў.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Сістэматызацыя ўжывання трывальных форм дзеяслова ў *Modo Subjuntivo (Presente, Imperfecto)*. Умоўныя сказы (II тып).

ЛІТАРАТУРА

Праграмна-метадычныя матэрыялы

Биболетова, М. З. Авторская программа к курсу для 2—9 классов общеобразовательных учреждений. Ч. II. Основная школа (5—9 классы) / М. З. Биболетова, Н. Н. Трубанова // Английский язык в школе. — 2003. — № 2. — С. 31—44.

Бим, И. Л. Концепция обучения второму иностранному языку (немецкому на базе английского): учеб. пособие / И. Л. Бим. — Обнинск: Титул, 2001. — 48 с.

Бим, И. Л. Немецкий язык. Базовый курс. Концепция, программа / И. Л. Бим. — М.: Новая школа, 1995. — 128 с.

Единый государственный экзамен 2002: Контрол. измерит. материалы: Английский язык / Е. Ф. Прохорова, В. В. Большакова, Т. М. Тимофеева [и др.]; М-во образования РФ. — М.: Просвещение, 2003. — 93 с.

Концепция обучения иностранным языкам в системе непрерывного образования Республики Беларусь // Замежныя мовы ў Рэспубліцы Беларусь. — 2002. — № 3. — С. 21—28.

Концепция учебного предмета «Иностранный язык» // Замежныя мовы ў Рэспубліцы Беларусь. — 2007. — № 4. — С. 3—11.

Образовательный стандарт по английскому языку. Ч. I / под ред. Е. Ф. Прохоровой; Комитет по образованию Администрации Санкт-Петербурга, The British Council St. Petersburg, Санкт-Петербургский государственный университет педагогического мастерства. — СПб., 2001. — 47 с.

Программно-методические материалы. Иностранные языки для общеобразовательных учебных заведений. Начальная школа. — 4-е изд., стереотип. — М.: Дрофа, 2001. — 160 с.

Программно-методические материалы. Иностранные языки для школ и классов с углубленным изучением английского, немецкого, французского, испанского языков. Начальная школа. — 3-е изд., стереотип. — М.: Дрофа, 2000. — 128 с.

Программы для учреждений, обеспечивающих получение общего среднего образования, с углубленным изучением иностранного языка с 12-летним

сроком обучения. Иностранные языки. Английский, немецкий, французский, испанский. Подготовительный — XI классы. — Минск: Национальный институт образования, 2003. — 64 с.

Программы средней общеобразовательной школы. Иностранные языки (английский, немецкий, французский, испанский). Подготовительный, I—XI классы. — Минск: НМЦентр, 1999. — 109 с.

Сафонова, В. В. Английский язык. 10—11 классы. Школа с углубленным изучением иностранных языков. Программы общеобразовательных учреждений / В. В. Сафонова. — М.: Просвещение, 2000. — 144 с.

Сафонова, В. В. Английский язык. 5—9 классы школ с углубленным изучением иностранных языков. Программы для общеобразовательных учреждений / В. В. Сафонова, Е. Н. Соловова. — М.: Просвещение, 1997. — 62 с.

Федеральный компонент государственного стандарта общего образования / Проект М-ва образования РФ // Учительская газета. — № 3 (9980). — 2004. — 27 янв. — С. 17, 23.

Федеральный компонент государственного стандарта общего образования / Проект М-ва образования РФ // Учительская газета. — № 4 (9981). — 2004. — 3 февр. — С. 16—18.

Цели обучения иностранным языкам: учеб. пособие / под ред. Е. И. Пасова, Е. С. Кузнецовой. — Воронеж: НОУ «Интерлингва», 2002. — 40 с.

ВУЧЭБНАЯ ПРАГРАМА

ЗАМЕЖНЫЯ МОВЫ

англійская, нямецкая, французская, іспанская

III—XI класы

Тлумачальная запіска	3
III клас	8
IV клас	15
V клас	23
VI клас	31
VII клас	40
VIII клас	50
IX клас	59
X клас	70
XI клас	79

ПРАГРАМА ФАКУЛЬТАТЫЎНЫХ ЗАНЯТКАЎ

ДРУГАЯ ЗАМЕЖНАЯ МОВА

англійская, нямецкая, французская, іспанская

VII—XI класы

Тлумачальная запіска	90
VII клас	94
VIII клас	102
IX клас	109
X клас	116
XI клас	123
Літаратура	129

Вучэбнае выданне

ВУЧЭБНАЯ ПРАГРАМА
для агульнаадукацыйных устаноў
з беларускай мовай навучання

ЗАМЕЖНЫЯ МОВЫ
англійская, нямецкая, французская, іспанская
III–XI класы

Нач. рэдакцыйна-выдавецкага аддзела *Г. І. Бандарэнка*
Рэдактар *Л. Б. Сопат*
Камп'ютэрная вёрстка *А. М. Кісялёва*
Карэктар *Ю. А. Якаўчэнка*

Падпісана ў друк 19.06.2009. Фармат 60×84/16. Папера газетная.
Гарнітура Школьная. Друк афсетны. Ум. друк. арк. 7,68.
Ул.-выд. арк. 6,7. Тыраж 2340 экз. Заказ

Навукова-метадычная ўстанова «Нацыянальны інстытут адукацыі»
Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. ЛІ № 02330/04994469
ад 08.04.2009. Вул. Караля, 16, 220004, г. Мінск

Мінскае абласное унітарнае прадпрыемства «Барысаўская ўзбуйненая
тыпаграфія імя 1 Мая». ЛП № 02330/0150443 ад 19.12.2008.
Вул. Будаўнікоў, 33, 222120, г. Барысаў